

Autor	ANCOM
Persoană de contact	Mihai Comănici
Cod document	2011/0901/RO
Data publicării inițiale	20 iunie 2011
Data ultimei modificări	-
Data încheierii procesului de consultare publică	14 iulie 2011
Statut	Proiect
Acțiune așteptată	Răspuns
<i>Observațiile primite de ANCOM pe marginea proiectului de decizie pot fi publicate pe site-ul Autorității</i>	

DOCUMENT DE STRATEGIE

PRIVIND IMPLEMENTAREA ȘI DEZVOLTAREA SISTEMELOR BWA

(Broadband Wireless Access – acces pe suport radio de bandă largă)

LA NIVEL NAȚIONAL

ÎN BANDA DE FRECVENȚE 3400-3800 MHz

PE PERIOADA 2011-2020

iunie 2011

versiune destinată procesului de consultare publică

CUPRINS:

1. Istoric

2. Cadrul actual de reglementare

- a) banda de frecvențe 3400-3600 MHz**
- b) banda de frecvențe 3600-3800 MHz**

3. Situația curentă a utilizării benzilor de frecvențe

- a) banda de frecvențe 3410-3600 MHz**
- b) banda de frecvențe 3600-3800 MHz**

4. Necesitatea elaborării unei strategii

5. Obiectivele documentului de strategie

6. Modalități de implementare

7. Plan de măsuri

- a) măsuri pe termen scurt**
- b) măsuri pe termen mediu**
- c) măsuri pe termen lung**

CAPITOLUL I

Istoric

În cadrul acestui capitol va fi prezentată evoluția reglementării și utilizării în România a benzii de frecvențe 3400-3800 MHz.

Benzile de frecvențe 3400-3600 MHz și 3600-3800 MHz au avut o evoluție diferită în România, atât din punct de vedere al utilizărilor lor cât și al reglementării acestora de-a lungul timpului.

A. Banda 3410-3600 MHz în anii 2000-2002

Banda 3410-3600 MHz a fost utilizată pentru prima dată pentru transmisii de date cu caracter comercial începând cu anul 2001. Anterior, în această bandă de frecvențe au funcționat câteva sisteme de buclă locală radio (WLL) pentru rețeaua de telefonie publică comutată, în diferite județe ale țării.

Astfel, în a doua jumătate a anului 2000, autoritatea de reglementare în domeniul comunicațiilor de la acel moment, anume Agenția națională pentru comunicații și informatică (ANCI), cu sprijinul instituției responsabile pentru administrarea spectrului radio, anume Inspectoratul general al comunicațiilor (IGC), a organizat și desfășurat o procedură de selecție comparativă pentru acordarea de licențe naționale și locale pentru rețele fixe de transmisiuni de date pe suport radio de tip punct-multipunct (FWA – acces fix pe suport radio direct la utilizator) în banda 3410-3600 MHz.

Ca urmare a procedurii de selecție, au fost acordate câștigătorilor atât licențe naționale cât și licențe locale. Astfel, rezultatele licitației au constat în acordarea unui număr de:

- a) patru licențe naționale pentru patru operatori; dintre aceștia trei operau deja pe piața românească de telecomunicații iar unul era nou intrat pe piață cu ocazia acestei proceduri de selecție,
- b) 91 de licențe locale, pentru șapte operatori, cărora le-au fost repartizate un număr de licențe după cum urmează: 34, 16, 15, 14, 10, 1, 1; toți cei șapte operatori activau în România și anterior procedurii de selecție, patru dintre aceștia având o prezență națională pe piața de telecomunicații iar ceilalți trei având o prezență locală.

Precizăm că dintre cele 34 de licențe locale obținute de unul dintre operatori, doar 4 au fost acordate pentru localități ce nu sunt reședințe de județ, conform solicitărilor operatorului respectiv. Toți ceilalți operatori au solicitat și au obținut numai licențe pentru localități reședințe de județ.

Majoritatea licențelor au fost eliberate în luna decembrie 2000 de către ANCI, o mică parte a acestora fiind emise de către Ministerul comunicațiilor și tehnologiei informației (MCTI) – instituție ce a preluat atribuțiile ANCI începând cu anul 2001 – în:

- luna mai a anului 2001 (o licență națională),
- lunile iunie și august ale anului 2001 (licențe locale),

pentru acei câștigători care nu au depus solicitări în acest sens până la sfârșitul anului 2000).

Licențele, emise în conformitate cu legislația în vigoare la acel moment (legea telecomunicațiilor nr. 74/1996), aveau drept obiect "instalarea și operarea unei rețele naționale

(respectiv locale) de radiocomunicații digitale punct-multipunct în banda de frecvențe 3410-3600 MHz, destinată furnizării către public de servicii de comunicații de date”.

Pentru toate licențele amintite mai sus, emise în anii 2000 și 2001, titularii au achitat taxe de licențe, care s-au făcut venit la bugetul de stat, al căror quantum era stabilit prin legea nr. 74/1996.

Prin licențele pentru rețele naționale, care au avut un termen de valabilitate de 10 ani, termen raportat la prevederile actului normativ amintit, s-au acordat alocări de câte un canal duplex de 2x7 MHz / licență la nivel național.

Obligațiile de dezvoltare a rețelelor, incluse în licențele naționale, au constat în acoperirea tuturor municipiilor din România (la momentul respectiv erau, pe lângă municipiul București, 81 de localități cu acest statut).

Prin licențele pentru rețele locale, care au avut un termen de valabilitate de 5 ani, termen raportat la prevederile actului normativ amintit, s-au acordat alocări de câte un canal duplex de 2x1,75 MHz / licență la nivelul unei localități.

Obligațiile de dezvoltare a rețelelor, incluse în licențele locale, au constat în acoperirea localității pentru care a fost acordată licența, cu precizarea că atât stațiile de bază cât și echipamentele terminale de abonat din cadrul rețelelor locale PMP puteau fi instalate numai în interiorul perimetrului administrativ al localității pentru care a fost acordată licența.

În anul 2002, MCTI instituie un nou cadru de reglementare în domeniul comunicațiilor electronice la nivel național (prin OUG nr. 79/2002), care prevede, printre altele, obligația ministerului de a revizui toate drepturile de utilizare a spectrului radio acordate anterior apariției OUG nr. 79/2002, în baza cadrului vechi de reglementare în domeniul comunicațiilor (stabilit prin Legea telecomunicațiilor nr. 74/1996).

Prin urmare, era necesar ca toate drepturile de utilizare a spectrului radio acordate în anii 2000 și 2001 pentru rețele PMP de tip FWA să fie revizuite până la termenul stabilit de actul normativ amintit, anume 31.XII.2002, acest termen fiind prelungit succesiv de minister până la data-limită de 31.XII.2005.

B. Banda 3410-3600 MHz în anii 2003-2005

În anul 2003, MCTI organizează o nouă procedură de selecție comparativă în această bandă, numai în vederea acordării de licențe naționale (prin care se alocă câte un canal duplex de 2x7 MHz / licență la nivel național). Condiția limitativă pusă cu ocazia acestei proceduri de selecție a fost aceea ca nici un operator să nu dețină, după finalizarea procedurii de selecție, mai mult de două licențe naționale.

Rezultatele acestei proceduri de selecție au constat în acordarea unui număr de șase licențe naționale. Trei dintre câștigători dețineau deja câte o licență națională din anul 2000. Unul dintre câștigători a obținut două licențe naționale cu această ocazie.

Toate licențele naționale acordate cu această ocazie au fost eliberate de către MCTI în septembrie 2003, cu valabilitate de 10 ani.

Licențele, emise în conformitate cu legislația în vigoare la acel moment (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2002 privind cadrul general de reglementare a comunicațiilor, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr. 591/2002), aveau drept obiect acordarea de drepturi de utilizare a spectrului radio în scopul furnizării de rețele publice și de servicii de comunicații electronice.

Obligațiile de dezvoltare a rețelor, incluse în noile licențe naționale, au constatat în acoperirea tuturor municipiilor reședință de județ din România (adică municipiul București și alte 40 de localități cu acest statut). Un alt element de noutate l-a constituit faptul că titularii puteau utiliza subbenzile alocate și pentru realizarea de linii de radioreleu necesare transportului traficului rezultat din rețelele PMP, fără a afecta însă, în acest fel, obligațiile de acoperire prevăzute în licențe.

Pentru cele șase licențe amintite mai sus, emise în anul 2003, titularii nu au achitat nici o taxă de licență, acest mecanism, deși existent în cadrul Legii nr. 74/1996, nefiind introdus ulterior în cadrul de reglementare adoptat în anul 2002.

Cu aceeași ocazie (septembrie 2003) a acordării noilor licențe naționale, MCTI revizuieste și drepturile de utilizare a spectrului acordate în urma licitației din anul 2000, pentru trei dintre rețelele naționale licențiate cu acea ocazie, extinzând cu aproape trei ani termenul de valabilitate al celor trei licențe naționale aflate în această situație, adică până în septembrie 2013. În acest mod, MCTI a armonizat termenul de valabilitate al tuturor licențelor naționale pentru rețele punct-multipunct (PMP) de tip FWA (acces fix pe suport radio direct la utilizator).

MCTI revizuieste totodată și obligațiile de dezvoltare a rețelor cuprinse în licențele inițiale (acoperirea a 82 de localități nominalizate), în sensul de a le reduce la nivelul celor înscrise în licențele nou emise în 2003 (acoperirea a 41 de localități nominalizate). De asemenea, MCTI include și în textul celor trei licențe revizuite posibilitatea de utilizare a subbenzilor alocate pentru linii de radioreleu, cu respectarea condițiilor deja precizate mai sus.

Spre deosebire de licențele naționale emise de ANCI și MCTI în anii 2000, respectiv 2001, toate licențele naționale eliberate de MCTI în 2003 (atât cele noi cât și cele revizuite) au beneficiat de neutralitate tehnologică, singura impunere referindu-se la tipul de aplicație permisă a fi utilizată prin intermediul rețelor PMP respective, anume comunicații de tip FWA.

Prin urmare, situația repartizării licențelor naționale se prezenta astfel la sfârșitul anului 2003: patru operatori dețineau câte două licențe naționale prin care li s-au alocat două canale duplex adiacente (spectrul total alocat prin acestea fiind echivalent cu o subbandă cumulată de 2x14 MHz) în timp ce alți doi operatori dețineau câte o singură licență națională (adică o subbandă de 2x7 MHz).

În anul 2004, unui operator public ce obținuse o licență națională în anul 2000 i se retrag drepturile de utilizare ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor de acoperire din licență. Ulterior, MCTI organizează o nouă procedură de selecție comparativă pentru a acorda licența pentru canalul duplex de 2x7 MHz alocat la nivel național, eliberat după cum s-a precizat anterior.

Operatorul câștigător al acestei proceduri obține licența națională respectivă în noiembrie 2004, pe care o va pierde însă, la rândul său, în anul 2006 ca urmare atât a neîndeplinirii obligațiilor de acoperire din licență cât și a neplății tarifului de utilizare spectru datorat în baza acesteia.

La sfârșitul anului 2004, MCTI organizează încă o procedură de selecție comparativă în banda 3410-3600 MHz, de această dată numai în vederea acordării de licențe locale (prin care se alocă câte un canal duplex de 2x1,75 MHz / licență la nivel unei localități). Aceasta a fost ultima procedură de selecție organizată pentru această bandă. Condiția limitativă pusă cu

această ocazie a fost aceea ca nici un operator să nu dețină, după finalizarea procedurii de selecție, mai mult de două licențe locale pentru aceeași localitate.

Ca urmare a acestei proceduri de selecție, doi operatori au obținut un număr de 89 de licențe după cum urmează: operatorul local care a obținut 15 licențe în anul 2000 a mai achiziționat cu această ocazie încă 7 licențe locale, în timp ce un operator nou intrat pe piață a obținut 82 de licențe locale în urma procedurii de selecție.

Toate aceste licențe locale au fost eliberate de către IGCTI în ianuarie 2005.

Precizăm că dintre cele 82 de licențe locale, 18 au fost acordate pentru localități ce nu sunt reședințe de județ, conform solicitărilor operatorului respectiv. Cele 7 licențe locale obținute de celălalt operator au fost acordate numai pentru localități reședințe de județ, conform solicitărilor acestuia.

Obligațiile de dezvoltare a rețelilor, incluse în noile licențe locale, au constatat în acoperirea localității pentru care a fost acordată licența, cu precizarea că stațiile de bază din cadrul rețelilor locale PMP puteau fi instalate numai în interiorul perimetrului administrativ al localității pentru care a fost acordată licența. Elementul de noutate l-a constituit faptul că echipamentele terminale de abonat puteau fi instalate nu numai în localitatea pentru care a fost acordată licența ci și în:

- localități limitrofe cu aceasta, cu condiția ca acele localități să nu fie, la rândul lor, orașe sau municipii,
- alte locații aflate în zonele de serviciu ale stațiilor de bază, cu condiția ca acele locații să nu se afle pe teritoriul administrativ al unor orașe sau municipii.

Tot la sfârșitul anului 2004, IGCTI, în calitate de autoritate de administrare a spectrului radio în România, a demarat procesul de revizuire a tuturor drepturilor de utilizare a spectrului acordate pentru rețele PMP locale în urma licitației din anul 2000, fără a extinde termenul de valabilitate al licențelor respective, ce urmau să expire în anii 2005, respectiv 2006.

În urma procesului de revizuire amintit, din cele 91 de licențe locale acordate în baza cadrului de reglementare în domeniul telecomunicațiilor valabil anterior anului 2002, 86 de licențe locale au fost preschimbate, rămânând astfel în vigoare.

Spre deosebire de licențele locale emise de ANCI și MCTI în anii 2000, respectiv 2001, atât licențele locale noi eliberate de IGCTI în ianuarie 2005, cât și licențele locale revizuite în anii 2004 și 2005 de către IGCTI, au beneficiat de neutralitate tehnologică, singura impunere referindu-se la tipul de aplicație permisă a fi utilizată prin intermediul rețelilor PMP respective, anume comunicații de tip FWA.

Prin urmare, la sfârșitul anului 2005 erau în vigoare 175 de licențe locale deținute de cinci operatori, fiecare operator deținând un număr de licențe după cum urmează: 82, 34, 34, 24, 1.

C. Benzile 3410-3600 MHz și 3600-3800 MHz în anii 2006-2009

Din anul 2006 nu au mai avut loc modificări notabile în banda 3410-3600 MHz (cu excepția unor cesiuni de licențe și a unor retrageri de licențe la solicitarea titularilor acestora), datorită neadoptării documentului de strategie, așa cum se va arăta în continuare.

În a doua jumătate a anului 2006, IGCTI a desfășurat un proces de consultare publică referitor la benzile de frecvențe 3410-3600 MHz (3,5 GHz) și 3600-3800 MHz (3,7 GHz). Acesta

a constat în elaborarea și difuzarea (prin intermediul paginii sale de internet) a unui chestionar complex cuprinzând diferite aspecte de natură reglementativă și tehnică referitoare la utilizarea prezentă și viitoare a benzilor de frecvențe de 3,5 GHz și 3,7 GHz. Acest chestionar era adresat, pe de o parte, operatorilor deținători de licențe de utilizare a frecvențelor pentru rețele FWA (de acces fix pe suport radio) în banda de 3,5 GHz și, pe de altă parte, operatorilor ce nu dețin încă licențe de acest tip dar intenționează să participe la noi proceduri de selecție pentru acordarea de licențe pentru rețele punct-multipunct de tip FWA sau BWA, în banda de 3,5 GHz sau de 3,7 GHz.

La începutul anului 2007, IGCTI a organizat un eveniment care a marcat sfârșitul procesului de consultare publică demarat în anul 2006, ce s-a concretizat într-o reuniune cu părțile interesate privind implementarea în România a sistemelor BWA (de acces pe suport radio de bandă largă), în benzile de frecvențe de 3,5 GHz și 3,7 GHz.

În cadrul acestei reuniuni – ce a beneficiat de o participare numeroasă, formată din respondenții la chestionar: atât operatori de pe piața românească, cât și furnizori de echipamente prezenți în România – IGCTI a prezentat sinteza rezultatelor procesului de consultare publică descris anterior. Având drept punct de plecare aceste concluzii, au avut loc dezbateri și schimburi de opinii în urma cărora IGCTI împreună cu participanții au agreeat o serie de idei și de principii, cu privire la tema aflată în discuție.

Aceste principii și idei au reprezentat elemente utile pentru IGCTI, de care acesta a ținut cont la elaborare, în primăvara anului 2007, a planului de măsuri pentru implementarea "Documentului de strategie privind implementarea sistemelor BWA (Broadband Wireless Access – acces pe suport radio de bandă largă) la nivel național", document elaborat de MCTI. Documentul de strategie, împreună cu planul de măsuri, au fost publicate apoi pe pagina de internet a MCTI, pentru consultare publică.

Ulterior, pe parcursul anului 2007, au avut loc reuniuni între MCTI și ANRCTI (cu care IGCTI a fuzionat în aprilie 2007), ce au avut drept scop îmbunătățirea acestui document, ținând cont și de comentariile rezultate în procesul de consultare publică inițiat de MCTI.

De asemenea, pe parcursul întregului an 2007 s-au purtat numeroase negocieri între MCTI și ANRCTI, pe de o parte, și operatorul care exploata la acel moment o rețea națională de radiorelee digitale de mare capacitate care utiliza, printre altele, și asignări de frecvențe în banda 3600-4200 MHz, pe de altă parte, în vederea stabilirii:

- calendarului de eliberare a benzii de 3,7 GHz (condiție sine qua non pentru implementarea documentului de strategie),
- modalităților de compensare pentru operatorul amintit, precum și a
- cuantumului acestor compensații.

Acest proces de reorganizare a utilizărilor de la acel moment în banda de 3,7 GHz s-a dovedit deosebit de dificil, din cauza numeroaselor elemente practice, precum și a constrângerilor de natură tehnică, financiară și administrativă ce trebuiau avute în vedere.

Aceste impedimente au condus la imposibilitatea adoptării "Documentului de strategie privind implementarea sistemelor BWA (Broadband Wireless Access – acces pe suport radio de bandă largă) la nivel național" până la sfârșitul anului 2007.

Deși documentul respectiv nu a fost adoptat niciodată, el rămânând la stadiul de proiect, MCTI și ANRCTI au urmărit să pună în practică prevederile principale ale planului de măsuri pentru implementarea documentului de strategie, cuprins în respectivul proiect.

Astfel, în cursul anului 2008, s-a finalizat procesul de negociere cu operatorul ce deținea echipamente în banda de 3,7 GHz. În aceste condiții, Guvernul a emis Ordonanța de urgență nr. 18/2008 privind stabilirea unor măsuri pentru reorganizarea utilizării spectrului radio în banda de frecvențe 3600-3800 MHz, aprobată, cu modificări, prin Legea nr. 259/2008, precum și Hotărârea Guvernului nr. 638/2008 privind stabilirea cuantumului taxei de licență pentru acordarea dreptului de utilizare a frecvențelor radio în benzile de frecvențe 3600–3657 MHz și 3700–3757 MHz.

În temeiul actelor normative precizate anterior, ANRCTI a pregătit și adoptat, în cursul anului 2008, legislația secundară necesară organizării procedurii de selecție comparative pentru acordarea a două licențe naționale în banda 3600–3800 MHz, pentru sisteme BWA, prin fiecare licență urmând a fi alocat la nivel național câte un canal radio duplex de lărgime de bandă 2x28 MHz. Astfel, prin Decizia președintelui ANRCTI nr. 572/2008, autoritatea a stabilit tariful de utilizare a spectrului radio pentru canalele ce vor fi alocate prin aceste licențe, iar, prin Decizia președintelui ANRCTI nr. 732/2008 privind procedura de acordare a licențelor de utilizare a frecvențelor radio în benzile de frecvențe 3600-3657 MHz și 3700-3757 MHz și stabilirea cuantumului taxei de licență pentru acordarea dreptului de utilizare a frecvențelor radio în benzile de frecvențe 3657-3685 MHz și 3757-3785 MHz, modificată prin Decizia președintelui Autorității Naționale pentru Comunicații nr. 1129/2008, autoritatea a stabilit, printre altele, procedura de acordare a licențelor de utilizare a frecvențelor radio în benzile de frecvențe 3600–3657 MHz și 3700–3757 MHz.

Comisia de licitație constituită în cadrul Autorității Naționale pentru Comunicații (ANC), entitate rezultată în urma reorganizării ANRCTI în septembrie 2008, a elaborat și a supus consultării publice, în perioada octombrie-noiembrie 2008, caietul de sarcini pentru procedura de selecție comparativă pentru acordarea a două licențe naționale în banda 3600–3800 MHz, pentru sisteme BWA, prin fiecare licență urmând a fi alocat la nivel național câte un canal radio duplex de lărgime de bandă 2x28 MHz.

Această procedură a fost demarată pe data de 24 noiembrie 2008, termenul de depunere al ofertelor fiind la începutul lunii februarie 2009, finalizarea procedurii fiind prevăzută, prin desemnarea câștigătorilor, în luna martie a anului 2009.

La procedura de selecție amintită mai sus nu a fost primită nici o ofertă în termenul limită precizat, deși un număr de șase companii au achiziționat caietul de sarcini (între acestea regăsindu-se trei operatori de primă importanță ai pieței românești de comunicații mobile celulare).

De asemenea, în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 18/2008, ANC a emis în luna noiembrie 2008 o licență de utilizare a frecvențelor radio, pentru un canal radio duplex cu lărgime de bandă 2x28 MHz alocat la nivel național, în beneficiul operatorului care urma să elibereze banda de 3,7 GHz. Mai precis, acestui operator i-au fost alocate subbenzile 3657–3685 MHz / 3757–3785 MHz.

Prin licența respectivă, titularul are dreptul de a furniza rețele publice de comunicații electronice și servicii de comunicații electronice destinate publicului prin intermediul sistemelor de tip BWA, indiferent de tehnologie, până la data de 23 iulie 2011.

Având în vedere situația creată în banda de 3,7 GHz, rezultată ca urmare a eșecului procedurii de selecție, ANCOM, instituție rezultată ca urmare a reorganizării ANC în martie 2009, a organizat în perioada 25 mai – 17 iunie 2009 o consultare publică în scopul de a identifica măsurile optime care trebuie luate cu privire la utilizarea viitoare a benzii de

frecvențe radio 3,6 – 3,8 GHz. Chestionarul a avut drept scop cunoașterea de către Autoritate a opiniilor operatorilor, precum și a punctelor de vedere ale altor părți interesate, ce activează pe piața de comunicații electronice din România, cu privire la oportunitatea acordării unor drepturi de utilizare a spectrului radio pentru sisteme de acces pe suport radio de bandă largă (BWA), în banda menționată, și la procedura de selecție prin care ar trebui să fie acordate aceste drepturi.

Chestionarul s-a adresat atât operatorilor de comunicații electronice, care dețin sau nu licențe de utilizare a frecvențelor radio pentru furnizarea de rețele publice și de servicii de comunicații electronice prin intermediul spectrului radio, cât și altor părți interesate de obiectul chestionarului, anume fabricanți și furnizori de echipamente ce funcționează în benzile menționate.

În baza răspunsurilor primite din partea respondenților, s-au desprins câteva concluzii pe care ANCOM le-a înaintat în iunie 2009 către Ministerul comunicațiilor și societății informaționale (MCSI):

- elaborarea unei noi strategii pentru banda 3,6-3,8 GHz în semestrul doi al anului 2011. Viziunea de la momentul respectiv, obținută ca urmare a analizei rezultatelor consultării, a fost că această strategie ar trebui să permită acordarea către operatorii publici a unor subbenzi de frecvențe de 2x28 MHz, la nivel național, printr-o procedură de selecție competitivă;
- reluarea unei consultări publice pe această temă în primul semestru al anului 2011 pentru evaluarea modului în care industria și piața de comunicații electronice văd continuarea procesului la momentul respectiv;
- rezervarea întregii benzi de frecvențe 3,6 – 3,8 GHz, pe măsura eliberării spectrului, pentru aplicații civile, comerciale, destinate utilizatorilor finali, conform Deciziei Comisiei Europene nr. 2008/411/CE din 21 mai 2008 privind armonizarea benzii de frecvențe 3400 - 3800 MHz pentru sisteme terestre capabile să furnizeze servicii de comunicații electronice în cadrul Comunității.

D. Benzile 3410-3600 MHz și 3600-3800 MHz în anii 2010-2011

Pe parcursul anului 2010 au fost prelungite cu încă cinci ani, până în 2015, toate licențele locale din banda de 3,5 GHz, care expirau în acest an și pentru care au fost depuse solicitări de prelungire a valabilității licențelor de către titularii acestora.

Licențele locale din banda de 3,5 GHz și licența națională din banda de 3,7 GHz, care expiră în cursul anului 2011, în perioada imediat următoare, vor fi prelungite în baza solicitărilor de prelungire a valabilității licențelor depuse de către titularii acestora, în funcție de rezultatele prezentului proces de consultare publică.

Prezentul document de strategie se bazează pe concluziile transmise către MCSI în 2009, precizate anterior, în ceea ce privește banda de frecvențe 3600-3800 MHz.

De asemenea, în ceea ce privește banda de frecvențe 3410-3600 MHz, prezentul document de strategie reia în formă actualizată prevederile proiectului de strategie elaborat în anul 2007, pentru implementarea sistemelor BWA la nivel național în benzile de frecvențe de 3,5 GHz și 3,7 GHz.

Prezentul document de strategie a fost elaborat și este transmis spre consultare publică, în baza art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2008, text care mandatează autoritatea de reglementare să elaboreze strategia și planul de acțiune pentru implementarea sistemelor BWA la nivel național în banda de frecvențe 3410-3800 MHz.

CAPITOLUL II

Cadrul actual de reglementare

În cadrul acestui capitol vor fi prezentate comparativ, la diverse niveluri ierarhice de decizie (UIT, CEPT, național), reglementările tehnice relevante pe care se bazează implementarea sistemelor BWA în banda de frecvențe 3400-3800 MHz, separat pe cele două zone de interes ale prezentei strategii, anume benzile de frecvențe 3400-3600 MHz și 3600-3800 MHz.

De asemenea, va fi descris cadrul legal european și național pe care se bazează acest document de strategie.

A. Aspecte generale

România, în poziția sa de stat membru al Uniunii Europene, trebuie să-și armonizeze în mod continuu legislația pentru ca aceasta să fie aliniată legislației adoptate la nivelul Comunității, impunându-se ca acest deziderat să fie realizat și în ceea ce privește reglementarea spectrului radio.

Ca entitate care veghează asupra respectării prevederilor Tratatului Comunității Europene, Comisia Europeană asigură și monitorizează aplicarea uniformă a legislației comunitare de către statele membre.

Obiectivul *Deciziei Parlamentului European și a Consiliului nr. 676/2002/CE privind cadrul de reglementare pentru politica spectrului radio în Comunitatea Europeană (Decizia privind spectrul radio)* este de a stabili un cadru comunitar pentru a asigura coordonarea politicilor și, după caz, armonizarea condițiilor referitoare la disponibilitatea și utilizarea eficientă a spectrului radio necesar pentru crearea și funcționarea pieței interne în domenii ale politicii comunitare precum comunicațiile electronice, transporturile și cercetarea-dezvoltarea.

În conformitate cu decizia amintită, statele membre au obligația să implementeze deciziile adoptate de Comisia Europeană ce asigură baza legală privind armonizarea condițiilor pentru disponibilitatea și utilizarea eficientă a spectrului radio în cadrul Comunității.

La nivelul Uniunii Europene, banda 3400-3800 MHz beneficiază de o reglementare unitară, însă la nivel UIT și CEPT există câteva deosebiri din punct de vedere al reglementărilor tehnice aplicabile, ceea ce ne-a determinat să tratăm distinct benzile 3400-3600 MHz și 3600-3800 MHz.

B. Reglementări pentru banda de frecvențe 3400-3600 MHz

1. La nivel internațional (UIT):

Art. 5 al Regulamentului radiocomunicațiilor al UIT (ediția 2008) prevede, pentru banda de frecvențe 3400-3600 MHz în cadrul Regiunii 1 (din care face parte și România):

- atribuiri cu statut primar pentru serviciile de radiocomunicații: fix, fix prin satelit (spațiu-Pământ),
- atribuiri cu statut secundar pentru serviciile de radiocomunicații: mobil, radiolocație.

Însă, nota de subsol 5.430A, relevantă pentru serviciul mobil amintit mai sus, modifică statutul de atribuire al acestuia întrucât prevede că într-o multitudine de țări membre CEPT (ce include România și toate țările vecine României), anume în Albania, Germania, Andorra, Austria, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Cipru, Vatican, Croația, Danemarca, Spania, Estonia, Finlanda, Franța, Georgia, Grecia, Ungaria, Irlanda, Islanda, Israel, Italia, Letonia, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Liechtenstein, Lituania, Malta, Moldova, Monaco, Muntenegru, Norvegia, Olanda, Polonia, Portugalia, Slovacia, Republica Cehă, România, Marea Britanie, San Marino, Serbia, Slovenia, Suedia, Elveția, Turcia și Ucraina, banda 3400-3600 MHz este atribuită cu statut primar serviciului mobil, cu excepția serviciului mobil aeronautic, cu condiția finalizării cu succes în prealabil a procesului de coordonare internațională a utilizării frecvențelor cu țările potențial afectate.

În cuprinsul aceleiași note de subsol banda de frecvențe 3400-3600 MHz este identificată pentru sisteme din familia IMT (International Mobile Telecommunications).

2. La nivel regional (CEPT):

În conformitate cu Tabelul comun european al atribuirii benzilor de frecvențe (ECA), conținut în Raportul ERC 25 (ediția Kiev 2009), atribuirile armonizate la nivel CEPT, pentru banda de frecvențe 3400-3600 MHz, sunt următoarele:

- atribuirii cu statut primar pentru serviciile de radiocomunicații: fix, mobil, fix prin satelit (spațiu-Pământ),
- atribuirii cu statut secundar pentru serviciile de radiocomunicații: amator, radiolocație.

ECA stipulează că atribuirile pentru cele două servicii cu statut secundar sunt limitate superior la 3410 MHz. De aceea, pentru asigurarea compatibilității radioelectrice între sisteme operând în benzi adiacente, aranjamentele de canale radio pentru sistemele de tip FWA și BWA debutează la 3410 MHz, care reprezintă marginea benzii de gardă lateral inferioare pentru respectivele aranjamente.

Astfel în subbanda 3400-3410 MHz, bandă adiacent inferioară pentru sistemele FWA și BWA, ECA recomandă, cu statut secundar, radare de aeronave (ca o extensie a atribuirii cu statut primar pentru serviciul de radiolocație în banda 3300-3400 MHz) și aplicații pentru amatori.

Având în vedere cele de mai sus, ne vom referi mai departe în cadrul acestui subcapitol, la banda de frecvențe 3410-3600 MHz (dacă nu se menționează altfel).

Pentru banda de frecvențe 3410-3600 MHz, ECA recomandă următoarele aplicații cu statut armonizat:

- aplicații BWA (în baza următoarelor reglementări CEPT: ECC/DEC(07)02, ECC/REC(04)05, ERC/REC 14-03);
- aplicații fixe prin satelit (în banda 3,4-3,6 GHz);
- aplicații de tip SAP/SAB (în banda 3,4-3,6 GHz); aceste aplicații constau în transmisii ocazionale destinate realizării de producții audiovizuale de radiodifuziune sonoră și televiziune în afara studiourilor), și includ și aplicațiile de tip ENG-OB (care constau în transmisii temporare, ocazionale, către studiouri, a reportajelor, știrilor, emisiunilor, evenimentelor cultural/sportive precum și a altor producții audiovizuale realizate în afara studiourilor).

De asemenea, ECA recunoaște utilizarea viitoare a acestei benzi pentru aplicații IMT, în baza prevederilor RR al UIT (nota de subsol menționată mai sus).

3. La nivelul Uniunii Europene:

Cu referire la banda în discuție, Comisia Europeană a emis Decizia 2008/411/CE din 21 mai 2008 privind armonizarea benzii de frecvențe 3400 – 3800 MHz pentru sisteme terestre capabile să furnizeze servicii de comunicații electronice în cadrul Comunității.

Decizia amintită, ce conține prevederi de armonizare a utilizării spectrului radio în cadrul Comunității, a fost adoptată în baza Deciziei Parlamentului European și a Consiliului nr. 676/2002/CE și este, conform normelor Uniunii Europene, obligatorie.

Decizia nr. 2008/411/CE a fost implementată în România prin Tabelul național de atribuire a benzilor de frecvențe radio (TNABF), ediția 2009, aprobat prin Ordinul MCSI nr. 789/11.11.2009, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 834 și 834bis din 03.12.2009.

4. La nivelul NATO:

Nu sunt prevăzute aplicații armonizate de interes militar în banda de frecvențe 3410-3600 MHz.

5. La nivel național:

În cuprinsul TNABF (ediția 2009), modificat prin Ordinul MCSI nr. 701/30.07.2010, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 629 din 07.09.2010, atribuirile pentru banda 3400-3600 MHz coincid cu acelea din tabelul ECA.

Cu privire la aplicațiile permise prin TNABF în subbanda 3400-3410 MHz, situația este similară cu aceea descrisă de tabelul ECA.

TNABF în vigoare permite la nivel național următoarele aplicații pentru banda de frecvențe 3410-3600 MHz:

- aplicații BWA (în baza următoarelor reglementări CEPT: ECC/DEC(07)02, ECC/REC(04)05, ERC/REC 14-03);
- aplicații FWA (în baza recomandării CEPT ERC/REC 14-03);
- aplicații terestre pe suport radio capabile să furnizeze servicii de comunicații electronice (în baza Deciziei 2008/411/CE);
- aplicații de bandă ultralargă (UWB) (în baza Deciziei 2007/131/CE modificată prin Decizia 2009/343/CE), în cadrul benzii 1600-10600 MHz;
- aplicații fixe prin satelit (în banda 3,4-3,6 GHz).

De asemenea, TNABF recunoaște utilizarea viitoare a acestei benzi pentru aplicații IMT, în baza prevederilor RR al UIT (nota de subsol menționată mai sus).

În conformitate cu TNABF în vigoare, întreaga bandă 3400-3600 MHz are statut de utilizare neguvernamental. Totuși, faptul că subbanda 3400-3410 MHz poate fi utilizată de către radare pentru aeronave, aplicație predilectă pentru sisteme guvernamentale, implică posibilitatea funcționării unor echipamente guvernamentale în subbanda respectivă pentru astfel de aplicații.

C. Reglementări pentru banda de frecvențe 3600-3800 MHz

1. La nivel internațional (UIT):

Art. 5 al Regulamentului radiocomunicațiilor al UIT (ediția 2008) prevede, pentru banda de frecvențe 3600-4200 MHz (ce include banda de interes pentru această strategie) în cadrul Regiunii 1 (din care face parte și România):

- atribuire cu statut primar pentru serviciile de radiocomunicații: fix, fix prin satelit (spațiu-Pământ),
- atribuire cu statut secundar pentru serviciul mobil.

2. La nivel regional (CEPT):

În conformitate cu Tabelul comun european al atribuirii benzilor de frecvențe (ECA), conținut în Raportul ERC 25 (ediția Kiev 2009), atribuirile armonizate la nivel CEPT, pentru banda de frecvențe 3600-3800 MHz, sunt următoarele:

- atribuire cu statut primar pentru serviciile de radiocomunicații: fix, mobil, fix prin satelit (spațiu-Pământ),
- nu există atribuire cu statut secundar în această bandă de frecvențe.

ECA recomandă următoarele aplicații cu statut armonizat pentru banda de frecvențe 3600-3800 MHz:

- aplicații BWA (în baza următoarelor reglementări CEPT: ECC/DEC(07)02, ECC/REC(04)05);
- legături fixe punct-la-punct de capacitate medie/mare (în baza recomandării CEPT ERC/REC 12-08), în cadrul benzii 3600-4200 MHz;
- aplicații fixe prin satelit, cu prioritate pentru rețele civile (stații de sol la bordul navelor, în baza deciziei CEPT ECC/DEC(05)09), în cadrul benzii 3700-4200 MHz.

3. La nivelul Uniunii Europene:

Cu referire la banda în discuție, Comisia Europeană a emis Decizia 2008/411/CE din 21 mai 2008, act normativ adoptat, cum am precizat anterior, în baza Deciziei Parlamentului European și a Consiliului nr. 676/2002/CE.

Actul normativ a fost implementat în România, după cum s-a arătat anterior.

4. La nivelul NATO:

Nu sunt prevăzute aplicații armonizate de interes militar în această bandă de frecvențe.

5. La nivel național:

În cuprinsul TNABF (ediția 2009), modificat prin Ordinul MCSI nr. 701/30.07.2010, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 629 din 07.09.2010, atribuirile pentru banda 3600-3800 MHz coincid cu acelea din ECA.

TNABF în vigoare permite la nivel național următoarele aplicații pentru banda de frecvențe 3600-3800 MHz:

- legături fixe punct-la-punct de capacitate medie/mare (în baza recomandării CEPT ERC/REC 12-08 și a recomandării UIT-R F 635), în cadrul benzii 3600-4200 MHz;

- aplicații BWA (în baza următoarelor reglementări CEPT: ECC/DEC(07)02, ECC/REC(04)05);
- aplicații terestre pe suport radio capabile să furnizeze servicii de comunicații electronice (în baza Deciziei 2008/411/CE);
- aplicații de bandă ultralargă (UWB) (în baza Deciziei 2007/131/CE modificată prin Decizia 2009/343/CE), în cadrul benzii 1600-10600 MHz;
- aplicații fixe prin satelit, cu prioritate pentru rețele civile (stații de sol la bordul navelor, în baza deciziei CEPT ECC/DEC(05)09), în cadrul benzii 3700-4200 MHz.

În conformitate cu TNABF în vigoare, banda 3600-3800 MHz are statut de utilizare după cum urmează:

- subbanda 3600-3685 MHz are statut de utilizare civil (NG),
- subbanda 3685-3700 MHz și-a schimbat statutul de utilizare neguvernamental (NG) în statut de utilizare partajat guvernamental/neguvernamental (G/NG) începând cu luna septembrie 2010, în conformitate cu Ordinul MCSI nr. 701/30.07.2010, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 629/07.09.2010;
- subbanda 3700-3800 MHz are statut de utilizare neguvernamental (NG).

CAPITOLUL III

Situația curentă a utilizării benzilor de frecvențe

În cadrul acestui capitol vor fi prezentate în detaliu toate aspectele tehnice și administrative referitoare la utilizarea actuală a benzii de frecvențe 3400-3800 MHz, separat pe cele două zone de interes ale prezentei strategii, anume benzile de frecvențe 3400-3600 MHz și 3600-3800 MHz.

A. Banda de frecvențe 3410-3600 MHz

Subbenzile alocate la nivel național prin licențele PMP au fost determinate din aplicarea aranjamentului de canale prevăzut la pct. B1 al anexei B a recomandării CEPT ERC/REC 14-03. Un avantaj al acestui aranjament este acela că prezintă rezultate similare cu aranjamentul de canale prevăzut la pct. B2.3 al aceleiași anexe a recomandării citate.

Conform aranjamentului de canale de la pct. B2.3, capacitatea benzii de frecvențe 3410-3600 MHz este de 12 canale duplex de 2x7 MHz, reprezentând un total de 84 MHz din capacitatea benzii în discuție, care este de 2x90 MHz, plus un spațiu de gardă median de 10 MHz (3500-3510 MHz).

În prezent, nouă canale duplex de 2x7 MHz sunt alocate la nivel național iar un canal duplex de 2x7 MHz este liber la nivel național ca urmare a pierderii licenței de către un operator public. În interiorul celorlalte două canale duplex de 2x7 MHz se regăsesc șase canale duplex de 2x1,75 MHz alocate la nivel local.

Subbenzile alocate la nivel local prin licențele PMP au fost determinate din aplicarea aranjamentului de canale prevăzut la pct. B2.1 al anexei B a recomandării CEPT ERC/REC 14-03. Conform acestui aranjament, fiecare canal duplex de 2x7 MHz cuprinde 3 canale întregi de 2x1,75 MHz.

Din motive istorice, în schema de utilizare actuală a benzii în discuție, canalele de 2x1,75 MHz alocate la nivel local sunt repartizate în cadrul a două canale neadiacente de 2x7 MHz, pierzându-se astfel, în fiecare caz, un canal de 2x1,75 MHz. Astfel, cele patru subbenzi de 875 kHz care rămân nefolosite constituie spații de gardă laterale între alocările licențelor naționale și alocările licențelor locale, respectiv între alocările licențelor locale și sistemele care operează adiacent inferior față de banda în discuție.

Având în vedere aspectele prezentate anterior precum și posibilitățile tehnice ale echipamentelor din această bandă de frecvențe de a utiliza eficient și în mod flexibil subbenzile alocate, titularilor de licențe naționale li s-a permis, prin licențele acordate sau, după caz, revizuite în anul 2003, ca în interiorul subbenzilor ce le-au fost alocate să poată utiliza cât mai eficient spectrul radio, în sensul că pentru stabilirea frecvențelor centrale ale canalelor cu lărgimi de bandă mai mici de 2x7 MHz se pot face derogări de la prevederile aranjamentelor de canale menționate în licențe, cu condiția ca, în acest fel, să nu se depășească limitele subbenzilor alocate prin licențe.

O altă condiție impusă prin licențele naționale și locale a fost aceea că benzile de gardă, față de rețelele operând în subbenzi adiacente, sunt incluse în cadrul subbenzilor alocate prin licențe.

În această bandă există în prezent șapte operatori publici, care operează rețele de tip FWA în conformitate cu prevederile din licențe, după cum urmează:

- patru operatori dețin fiecare câte două licențe pentru rețele naționale prin care li s-a alocat un canal duplex de 2x7 MHz / licență (în total 2x14 MHz pentru fiecare operator);
- un operator deține o licență pentru rețea națională prin care i s-a alocat un canal duplex de 2x7 MHz și 14 licențe pentru rețele locale prin care i s-a alocat un canal duplex de 2x1,75 MHz / localitate / licență;
- doi operatori dețin 15, respectiv 72, licențe pentru rețele locale prin care li s-a alocat un canal duplex de 2x1,75 MHz / localitate / licență.

Toate cele nouă licențe naționale sunt valabile până la data de 30.IX.2013.

În prezent mai există doar 101 licențe locale în vigoare, cu perioade de valabilitate ce expiră la diverse momente în timp: iunie 2011, august 2011, ianuarie 2015, decembrie 2015.

Cu privire la operatorii naționali, constatăm că nu toți utilizează în mod eficient subbenzile de frecvențe alocate prin licențe, unii dintre ei limitându-se la îndeplinirea obligațiilor minime de acoperire, anume câte o stație de bază instalată și menținută în funcțiune în fiecare localitate reședință de județ.

Cu privire la operatorii locali, constatăm că:

- operatorii locali au renunțat, de-a lungul timpului, la licențele locale pe care le-au deținut pentru alte localități decât reședințele de județ, astfel că în prezent există numai licențe locale pentru localități reședințe de județ și pentru municipiul București;
- în fiecare județ (cu excepția județului Ilfov) există cel puțin o licență locală deținută de un operator public.

Din punct de vedere al utilizării spectrului radio în zonele de frontieră, IGCTI a efectuat demersuri, în cursul anilor 2005 și 2006, privind coordonarea internațională a utilizării frecvențelor radio în zonele de graniță, în baza conceptului de blocuri de canale preferențiale,

care asigură o utilizare eficientă și flexibilă a spectrului în aceste zone de către operatorii licențiați aflați de ambele părți ale liniei de frontieră.

În prezent, există acorduri tehnice multilaterale, încheiate între Administrația de comunicații a României și Administrațiile de comunicații ale Ungariei și Serbiei, cu privire la aranjamentele de canale preferențiale în banda 3410-3600 MHz, ce pot fi utilizate de către operatorii părților semnatare, în zonele de frontieră bilaterale și trilaterale dintre România și țările respective.

Au fost elaborate și agreeate provizoriu proiecte de aranjamente de canale preferențiale și cu autoritățile responsabile cu administrarea spectrului radio din Ucraina și Republica Moldova, însă, cu toate eforturile întreprinse de ANCOM, demersurile respective nu au putut fi concretizate până în prezent într-un acord tehnic trilateral cu celelalte două părți, pentru banda 3410-3600 MHz.

B. Banda de frecvențe 3600-3800 MHz

Subbenzile alocate la nivel național prin licența PMP au fost determinate din aplicarea aranjamentului de canale prevăzut în anexa B, partea a II-a, pct. B2.2.1, a recomandării CEPT ERC/REC 12-08. Un avantaj al acestui aranjament este acela că prezintă rezultate similare cu aranjamentele pentru canale cu lărgime mai mică de 2x28 MHz, prevăzute la pct. B2.2.3 al aceleiași anexe a recomandării citate.

Conform aranjamentelor de canale de la pct. B2.2.3, capacitatea benzii de frecvențe 3600-3800 MHz este de 14 canale duplex de 2x7 MHz, reprezentând un total de 98 MHz din capacitatea benzii în discuție, care este de 2x100 MHz, cu un spațiu de gardă median de 2 MHz (3699-3701 MHz) și spații de gardă de 1 MHz la extremitățile benzii.

În prezent, în această bandă de frecvențe, 4 canale duplex de 2x7 MHz (ce alcătuiesc un canal duplex de 2x28 MHz) sunt alocate la nivel național iar 8 canale duplex de 2x7 MHz (ce alcătuiesc două canale duplex de 2x28 MHz) sunt libere la nivel național. Mai pot fi utilizate la nivel național, restul de două canale de 7 MHz, libere în prezent de aplicații neguvernamentale, însă acest lucru este posibil numai în regim TDD (duplex cu diviziune în timp) în semibanda superioară (este vorba despre subbanda 3785-3799 MHz).

Conform aranjamentelor de canale de la pct. B2.2.3, amintite mai sus, fiecare canal duplex de 2x28 MHz (determinat conform aranjamentului de canale de la pct. B2.2.1, amintit mai sus, și posibil a fi alocat în viitor) cuprinde 2 canale întregi de 2x14 MHz sau 4 canale întregi de 2x7 MHz sau 8 canale întregi de 2x1,75 MHz. Prin aceste caracteristici ale aranjamentelor de canale se asigură o utilizare eficientă a spectrului radio.

Având în vedere posibilitățile tehnice ale echipamentelor din această bandă de frecvențe de a utiliza în mod flexibil subbenzile alocate, operatorului existent în prezent în banda în discuție i s-a permis, prin licența acordată în anul 2008, ca în interiorul subbenzilor ce i-au fost alocate să poată utiliza cât mai flexibil spectrul radio, în sensul că pentru stabilirea frecvențelor centrale ale canalelor cu lărgimi de bandă mai mici de 2x28 MHz se pot face derogări de la prevederile aranjamentului de canale menționat în licență, cu condiția ca, în acest fel, să nu se depășească limitele subbenzilor alocate prin licență.

O altă condiție impusă prin licența respectivă a fost aceea că benzile de gardă, față de rețelele operând în subbenzi adiacente, sunt incluse în cadrul subbenzilor alocate prin licență.

În ceea ce privește utilizarea spectrului radio cu statut de utilizare neguvernamental, în această bandă există în prezent un singur operator public care operează o rețea națională de tip BWA, în conformitate cu prevederile relevante din licență, prin care i s-a alocat un canal duplex de 2x28 MHz. Licența respectivă expiră la data de 23.VII.2011.

Liniile de radioreleu bilaterale digitale de mare capacitate care au funcționat în această bandă de frecvențe, în baza unui aranjament de canale extins pe întreaga bandă 3600-4200 MHz, au fost migrate în banda 3800-4200 MHz, în baza unui aranjament de canale specific acestei benzi.

Din punct de vedere al utilizării spectrului radio în zonele de frontieră, nu au fost întreprinse până în prezent demersuri privind coordonarea internațională a utilizării frecvențelor radio în zonele de graniță, datorită statutului diferit pe plan internațional al benzii de 3,7 GHz față de banda de 3,5 GHz.

Astfel, interesul pentru dezvoltarea de aplicații de transmisii de date cu caracter comercial s-a manifestat în banda de 3,5 GHz cu mult timp înaintea benzii de 3,7 GHz.

Banda de 3,7 GHz face parte dintr-o gama a serviciului fix (4 GHz) tradițional destinată aplicațiilor prin legături punct la punct (radiorelee) bilaterale, analogice sau digitale, de mare capacitate. Banda 3600-3800 MHz este inclusă în diverse aranjamente de canale pentru radiorelee, ca parte a unor benzi mai mari (3600-4200 MHz sau, în unele țări, 3400-3800 MHz). Prin urmare, în multe țări europene funcționează încă numeroase rețele de radiorelee în banda de 3,7 GHz (ca parte a unor benzi mai extinse).

Ca o consecință a celor de mai sus, implementarea și dezvoltarea de rețele de comunicații de date în cele două benzi s-a petrecut cu un decalaj semnificativ în timp și cu viteze diferite.

În plus, Decizia Comisiei Europene de armonizare a utilizării benzii 3400-3800 MHz la nivel pan-european a apărut abia în anul 2008 și se adresează, cu caracter de obligativitate a implementării fidele, numai statelor membre UE (statut deținut doar de două dintre țările vecine României). Chiar și reglementarea în discuție recunoaște istoricul și situația diferite ale benzilor de 3,5 GHz și 3,7 GHz, impunând termene distincte de implementare și de dezvoltare pentru cele două benzi.

Celorlalte trei țări vecine României le sunt opozabile numai reglementările tehnice de armonizare a utilizării spectrului radio emise sub egida CEPT, acestea neavând însă o forță legislativă comparabilă deciziilor adoptate de Comisia Europeană.

Toate argumentele prezentate justifică astfel lipsa de interes și de miză, manifestată până în prezent, în vederea organizării de reuniuni bilaterale sau multilaterale la nivel de experți în vederea încheierii de acorduri tehnice referitoare la aranjamentele de canale preferențiale utilizabile de către operatorii părților semnatare, în zonele de frontieră bilaterale și trilaterale dintre țările vecine.

CAPITOLUL IV

Necesitatea elaborării unei strategii

Odată cu demararea, în anul 2000, a primei proceduri de selecție pentru acordarea de drepturi de utilizare spectru în banda 3410-3600 MHz, România a fost printre primele țări europene care a permis furnizarea de rețele publice și de servicii de comunicații electronice destinate publicului în această bandă de frecvențe.

Acest fapt a creat atât avantaje, cum ar fi stimularea timpurie, față de alte state europene, a sectorului de transmisii de date pe suport radio, și a pieței de telecomunicații în general, chiar dacă erau posibile numai transmisii de date la puncte fixe, dar și dezavantaje, legate de imaturitatea cadrului de reglementare și a tehnologiilor disponibile la acel moment, ce au condus la o fragmentare excesivă a benzii de frecvențe respective, prin alocări de subbenzi de frecvențe de dimensiuni reduse. De asemenea, nu a putut fi prevăzut la acel moment faptul că aplicațiile de transmisii de date cu acces pe suport radio direct la utilizator se vor extinde și în banda 3600-3800 MHz, blocând dezvoltarea radioreleelor digitale de mare capacitate în gama de 4 GHz, pentru care exista de asemenea un plan de dezvoltare la nivel național.

Lipsa unui document de strategie, existent de la bun început pentru această bandă de frecvențe, bazat pe o analiză aprofundată și detaliată a situației de fapt și a tendințelor relevante pentru banda în discuție, s-a resimțit prin lipsa predictibilității activității de reglementare a benzii 3400-3800 MHz și a consecvenței decizionale în ceea ce privește gestionarea benzii în discuție.

Deși procedurile de selecție organizate de-a lungul timpului, atât în banda de 3,5 GHz cât și în cea de 3,7 GHz, au fost, în principiu, coerente și consecvente din punct de vedere al regulilor, stabilite de autoritățile competente relativ la procesul de gestionare a spectrului radio, a lipsit certitudinea, transparența și predictibilitatea acestor reguli, ca urmare a lipsei unui document de strategie.

Istoricul acestei benzi de frecvențe pentru ultimii 10 ani și experiența câștigată de autoritate în acest interval de timp în ceea ce privește banda în discuție au demonstrat clar necesitatea adoptării unui document de strategie pentru banda 3400-3800 MHz.

CAPITOLUL V

Scopul, domeniul de aplicare și obiectivele documentului de strategie

A. Scopul și domeniul de aplicabilitate al documentului de strategie

Scopul documentului de strategie îl constituie stabilirea principiilor, condițiilor și a procedurii de acordare a drepturilor de utilizare spectru în banda de frecvențe 3410 – 3800 MHz, în vederea implementării și dezvoltării sistemelor BWA (Broadband Wireless Access – acces pe suport radio de bandă largă) la nivel național în banda de frecvențe amintită.

De asemenea, documentul de strategie stabilește principiile și metoda de reorganizare a spectrului radio în benzile de frecvențe 3410 – 3600 MHz și 3600 – 3800 MHz.

Acest document nu ia în discuție alte benzi de frecvențe desemnate la nivel european și internațional pentru introducerea sistemelor terestre de comunicații mobile de bandă largă. Astfel, nu fac obiectul prezentei strategii benzile 2500 – 2690 MHz și 790 – 862 MHz, și nici benzile GSM900 (880 – 915 / 935 – 960 MHz), DCS1800 (1710 – 1785 / 1805 – 1880 MHz) și 3G în gama 2 GHz (1920 – 1980 / 2110 – 2170 MHz, 1900 – 1920 MHz, 2010 – 2025 MHz).

Benzile de frecvențe menționate fac obiectul altor demersuri ale autorității decât cel de față, care se vor concretiza într-un document de strategie distinct.

B. Obiectivele documentului de strategie

ANCOM a analizat situația actuală a utilizării benzilor de frecvențe de 3,5 GHz și 3,7 GHz, ținând cont de reglementările tehnice și administrative relevante pentru benzile în discuție, luând în considerare și experiența acumulată în ultimii zece ani în ceea ce privește gestionarea benzii de frecvențe 3400-3800 MHz, atât pe plan intern cât și pe plan internațional.

Ca urmare a acestui proces de reflecție au fost evidențiate mai multe obiective majore, ce vor fi urmărite prin implementarea acestui document de strategie.

Unele dintre obiective vizează, la modul general, dezvoltarea sectorului național de comunicații mobile de bandă largă și se referă la:

- creșterea penetrării serviciilor de comunicații de bandă largă la nivel național,
- stimularea competiției pe piața de servicii de comunicații mobile,
- încurajarea investițiilor eficiente în infrastructura națională de radiocomunicații,
- dezvoltarea infrastructurii naționale de radiocomunicații în vederea reducerii decalajului digital dintre zonele urbane și cele rurale,
- asigurarea predictibilității actului de reglementare și a certitudinii în ceea ce privește regulile ce acționează în procesul de gestionare a spectrului radio, în general.

Alte obiective se referă în mod specific la banda de frecvențe 3,4-3,8 GHz:

- promovarea inovării și a noilor tehnologii care utilizează mai eficient și mai rațional spectrul radio în banda în discuție,
- integrarea cerințelor specifice impuse de contextul național, prin intermediul drepturilor de utilizare spectru acordate în această bandă de frecvențe,
- alocarea resurselor de spectru radio într-o manieră eficientă, către acei operatori care le valorizează la maximum,
- asigurarea unei tranziții transparente și nediscriminatorii de la drepturile de utilizare a spectrului radio existente la noile drepturi de utilizare a spectrului ce vor fi acordat în baza acestui document de strategie,
- utilizarea eficientă și rațională a spectrului radio, prin eliminarea fragmentării excesive în procesul de reorganizare a benzii de frecvențe în discuție.

CAPITOLUL VI

Modalități de implementare

ANCOM consideră că îndeplinirea obiectivelor enunțate anterior va fi asigurată prin deciziile acestora concretizate prin intermediul prezentului document de strategie, așa cum se detaliază în continuare.

A. Aspectele generale

1. Prevederi de natură tehnico-administrativă

În elaborarea deciziilor enunțate în cadrul acestui capitol și în stabilirea acțiunilor detaliate în cadrul capitolului următor, ANCOM a avut permanent în vedere asigurarea respectării principiilor obiectivității, nediscriminării, proporționalității și transparenței.

Banda de frecvențe 3410-3800 MHz oferă o flexibilitate ridicată în ceea ce privește serviciile de transport de date prin fluxuri de diverse capacități, atât la nivelul accesului la utilizatori cât și al transportului traficului generat în rețea, oferindu-se astfel operatorilor posibilitatea să realizeze topologii optimizate ale rețelelor, fapt ce poate conduce la diminuarea costurilor de infrastructură și la oferirea de tarife competitive către utilizatori.

ANCOM va organiza pentru banda de frecvențe 3410-3800 numai proceduri de selecție comparative, în scopul acordării de drepturi de utilizare a spectrului radio. ANCOM își bazează această decizie pe următoarele argumente:

- caracteristicile de propagare ale benzii de frecvențe 3410-3800 MHz prezintă atât avantaje cât și dezavantaje, ținând cont de tehnologiile disponibile în prezent pentru banda în discuție, motiv pentru aceasta are un statut auxiliar în raport cu alte benzi de frecvențe mai joase, care reprezintă soluții mai adecvate pentru dezvoltarea de sisteme de comunicații mobile,

- capacitățile suplimentare de spectru radio oferite de banda în discuție constituie un avantaj important, ce poate fi exploatat în cazul dezvoltării unor rețele PMP de acces pentru care se asigură transportul traficului generat prin acestea utilizând tot subbenzile alocate prin licență.

Un element suplimentar în sprijinul acestei decizii îl constituie necesitatea asigurării continuității serviciilor furnizate prin intermediul rețelelor PMP licențiate în prezent, precum și oportunitatea continuării unor bune practici existente în această bandă de frecvențe. De asemenea, prin intermediul unei proceduri de selecție comparative pot fi impuse mai ușor condiții de dezvoltare a rețelelor care să răspundă cerințelor și nevoilor specifice ale sectorului național de comunicații electronice și particularităților economico-sociale ale României.

Aspectele prezentate recomandă banda de frecvențe 3410-3800 MHz pentru dezvoltarea unor rețele integrate convergente de comunicații de bandă largă, de către operatori care dețin drepturi de utilizare a spectrului radio și în benzi de frecvențe mai joase, dar asigură și posibilitatea dezvoltării unor rețele PMP de acces pentru comunicații de tip BWA de sine-stătătoare, coroborat cu utilizarea altor tehnologii și aplicații care nu utilizează spectrul radio.

Predictibilitatea actului decizional al ANCOM va fi asigurată prin organizarea cu suficient timp în avans a procedurilor de selecție.

Continuitatea operării rețelelor de comunicații de date existente în prezent în banda 3410-3800 MHz va fi asigurată prin prelungirea valabilității licențelor existente până la un astfel de moment ce va asigura furnizarea neîntreruptă a serviciilor către utilizatori, prin intermediul rețelelor PMP naționale sau locale de tip FWA, și preîntâmpinarea unor situații de blocaj sau disfuncționalitate în furnizarea acestor servicii.

2. Prevederi referitoare la utilizarea spectrului radio

ANCOM a urmărit și urmărește în permanență respectarea principiilor de bază ale gestionării spectrului radio, anume utilizarea efectivă, eficientă și rațională a spectrului radio, asigurarea compatibilității radioelectrice și evitarea interferențelor prejudiciabile între stațiile și rețelele de radiocomunicații ce operează în conformitate cu reglementările în vigoare.

În activitatea de gestionare a porțiunii de spectru radio ce face obiectul prezentului document de strategie ANCOM va avea anumite priorități, astfel cum se detaliază în continuare.

ANCOM va acorda numai în cazuri temeinic justificate drepturi de utilizare a spectrului radio, cu statut secundar, pentru echipamente de radiocomunicații civile în serviciul de radiolocație, în subbanda 3400-3410 MHz.

În ceea ce privește echipamentele de radiocomunicații guvernamentale care pot opera, în condițiile legii, în subbanda 3400-3410 MHz, ANCOM va asigura coordonarea internă necesară, în vederea evitării apariției de interferențe prejudiciabile asupra rețelelor PMP de tip BWA ce operează adiacent superior pragului de 3410 MHz, cu instituțiile guvernamentale implicate, care vor acorda sprijinul necesar și vor lua măsurile ce se impun pentru atingerea acestui scop.

De asemenea, în măsura în care se dovedește posibil, ANCOM se va asigura că aplicațiile care implică recepționarea emisiilor în serviciul de amator având densități de flux de putere reduse, ce au statut secundar în subbanda 3400-3410 MHz, pot funcționa fără a fi afectate de interferențe prejudiciabile din partea rețelelor PMP de tip BWA, care operează adiacent superior acestei subbenzi.

ANCOM recunoaște statutul primar egal de atribuire a benzii 3,4-3,8 GHz pentru sisteme PMP de tip BWA (în serviciul mobil) și aplicații în serviciul fix prin satelit. Dată fiind însă dezvoltarea redusă pe teritoriul României a aplicațiilor satelitare (din informațiile deținute în prezent de autoritate), ANCOM va acționa în sensul protejării funcționării echipamentelor de comunicații prin satelit (care recepționează semnale de la sateliți în banda în discuție) numai în măsura în care:

- autoritatea primește sesizări scrise, în conformitate cu reglementările relevante în vigoare, cu privire la interferențe prejudiciabile produse de către rețelele PMP de tip BWA asupra echipamentelor de comunicații prin satelit,
- utilizatorii sau beneficiarii aplicațiilor în serviciul fix prin satelit solicită licențierea asignărilor de frecvențe ale echipamentelor de recepție satelitară în banda 3,4-3,8 GHz.

În ceea ce privește echipamentele de radiocomunicații guvernamentale care operează, în condițiile legii, în subbanda 3685-3700 MHz, ANCOM va asigura coordonarea internă necesară, în vederea evitării apariției de interferențe prejudiciabile asupra rețelelor PMP de tip BWA ce operează adiacent inferior și adiacent superior subbenzii menționate, cu instituțiile guvernamentale implicate, care vor acorda sprijinul necesar și vor lua măsurile ce se impun pentru atingerea acestui scop.

În ceea ce privește alocările existente, atribuirea cu statut primar pentru serviciul fix în banda de 3,5 GHz este limitată, pe termen scurt și mediu, la rețelele PMP de tip FWA sau NWA care operează în această bandă în conformitate cu prevederile prezentei strategii.

În ceea ce privește alocările existente pentru alte tipuri de aplicații și rețele decât cele care fac obiectul prezentei strategii, atribuirea cu statut primar pentru serviciul fix în banda de 3,7 GHz nu va mai fi operantă după finalizarea oficială a procesului de migrare definitivă a radioreleelor de mare capacitate din această bandă de frecvențe în banda 3800-4200 MHz.

În benzile de 3,5 GHz și 3,7 GHz nu vor fi mai acordate drepturi noi de utilizare a spectrului radio în serviciul fix, distincte de cele conferite titularilor de licențe prin prezentul document de strategie.

Referitor la asigurarea infrastructurii de transport pe suport radio, ANCOM precizează că în prezent nu mai există canale radio disponibile la nivel național, în nici una din benzile de frecvențe atribuite serviciului fix cu statut de utilizare exclusiv neguvernamental conform TNABF, aflate în gama cuprinsă între 3 GHz și 24 GHz și desemnate pentru aplicații de tip legături punct la punct (radiorelee) conform TNABF.

Titularii licențelor de utilizare a frecvențelor radio, obținute în baza prevederilor prezentei strategii, nu vor putea invoca, ca motiv pentru neîndeplinirea angajamentelor privind dezvoltarea rețelei, asumate prin oferte, sau a obligațiilor de acoperire prevăzute în licențe, situația în care nu se finalizează cu succes procedura parcursă în vederea obținerii drepturilor de utilizare a spectrului, necesare realizării pe suport radio a secțiunilor de infrastructură de transport al traficului rezultat în cadrul rețelelor de acces de tip PMP pentru comunicații de tip BWA.

În cadrul tuturor procedurilor de selecție ce se vor desfășura în conformitate cu prezentul document de strategie se vor aloca, prin licențele ce vor fi acordate, numai subbenzi pereche, indiferent de lărgimea de bandă a acestora și de nivelul de alocare (național sau județean). În acest mod se asigură operatorilor posibilitatea de a alege tehnologii care utilizează modalitatea de duplexare cu diviziune în frecvență (FDD) sau modalitatea de duplexare cu diviziune în timp (TDD), respectându-se principiul neutralității tehnologice.

B. Decizii referitoare la banda 3410-3600 MHz

1. Reorganizarea spectrului radio

Această bandă de frecvențe va fi reorganizată în vederea acordării de noi drepturi de utilizare spectru după cum urmează:

- 9 canale radio duplex de 2x7 MHz vor fi grupate în grupuri de 3 canale adiacente, obținându-se trei subbenzi compacte de 2x21 MHz, care vor fi destinate alocării la nivel național,
- 3 canale radio duplex de 2x7 MHz vor rămâne disponibile pentru acordarea de drepturi de utilizare a spectrului radio prin alocare la nivel județean; este posibil, dar nu obligatoriu, ca aceste canale să fie grupate în subbenzi compacte de 2x14 MHz sau 2x21 MHz, în funcție de schema de repartizare în cadrul benzii de 3,5 GHz a subbenzilor duplex de 2x21 MHz.

2. Alocări la nivel național

Valabilitatea licențelor naționale, existente în această bandă la momentul adoptării prezentei strategii, nu va fi prelungită ulterior anului 2013. Valabilitatea licențelor naționale va fi prelungită, pentru o scurtă perioadă de timp, în cazurile în care se impune asigurarea continuității serviciilor de comunicații electronice furnizate către utilizatorii abonați ai rețelelor în cauză.

Cu suficient timp înainte de expirarea licențelor naționale amintite anterior, ANCOM va iniția un proces de selecție comparativă, pentru acordarea de noi licențe naționale în această bandă de frecvențe.

Vor fi acordate trei licențe de utilizare a frecvențelor radio pentru furnizarea de rețele publice și de servicii de comunicații electronice cu acces de bandă largă, lărgimea de bandă alocată prin fiecare licență fiind de 2x21 MHz (în subbenzi compacte).

Oportunitatea acestei modalități de licențiere este justificată prin:

- a) evitarea riscului irosirii spectrului radio, ca urmare a numărului crescut de benzi de gardă între rețelele adiacente;
- b) evitarea fragmentării excesive a alocărilor în spectru radio pentru rețele naționale în banda în discuție, micșorându-se astfel volumul de coordonări bilaterale între operatorii rețelelor funcționând în subbenzi adiacente;
- c) asigurarea principiului neutralității tehnologice, întrucât subbenzile alocate vor putea fi folosite atât pentru modul duplex cu diviziune în frecvență, cât și pentru modul duplex cu diviziune în timp;
- d) dorința de a atrage pe piața românească competitori care dețin capacitățile financiare, tehnice și administrative necesare pentru a valorifica la maximum potențialul acestei benzi de frecvențe.

3. Alocări la nivel local și județean

Valabilitatea licențelor locale, existente în această bandă la momentul adoptării prezentei strategii, nu va fi prelungită ulterior anului 2015. Valabilitatea licențelor locale care expiră în cursul anului 2015 va fi prelungită, pentru o scurtă perioadă de timp, în cazurile în care se impune asigurarea continuității serviciilor de comunicații electronice furnizate către utilizatorii abonați ai rețelelor în cauză.

Valabilitatea licențelor județene acordate în anul 2012, în conformitate cu procedura prevăzută în prezentul document de strategie, nu va depăși data de 31.XII.2015.

Cu suficient timp înainte de expirarea licențelor locale amintite anterior, ANCOM va iniția o procedură de selecție comparativă, pentru acordarea de licențe județene în această bandă de frecvențe.

Vor fi acordate, în fiecare județ, câte trei licențe de utilizare a frecvențelor radio pentru furnizarea de rețele publice și de servicii de comunicații electronice cu acces de bandă largă, lărgimea de bandă alocată prin fiecare licență fiind de 2x7 MHz (în subbenzi compacte).

Oportunitatea acestei modalități de licențiere este justificată prin:

- a) evitarea riscului irosirii spectrului radio, ca urmare a numărului crescut de benzi de gardă între rețelele adiacente;
- b) evitarea fragmentării excesive a alocărilor în spectru radio pentru rețele naționale în banda în discuție, micșorându-se astfel volumul de coordonări bilaterale între operatorii rețelelor funcționând în subbenzi adiacente;
- c) asigurarea principiului neutralității tehnologice, întrucât subbenzile alocate vor putea fi folosite atât pentru modul duplex cu diviziune în frecvență, cât și pentru modul duplex cu diviziune în timp;
- d) dorința de a încuraja apariția de operatori locali (la nivelul unui județ) sau regionali puternici, care să asigure o dezvoltare sustenabilă a rețelelor regionale, orientate mai pregnant spre nevoile comunităților respective, oferindu-se astfel utilizatorilor alternative viabile la rețelele naționale.

4. Alte decizii privind banda de 3,5 GHz

Având în vedere perioada scurtă de timp rămasă până în anul 2013, canalul radio duplex de 2x7 MHz, care este liber la acest moment, nu va fi scos la licitație anterior procedurilor de selecție menționate mai sus, urmînd a fi destinat, până la acordarea noilor licențe în banda de 3,5 GHz, realizării de transmisii experimentale de către operatorii de comunicații electronice sau furnizorii de echipamente de radiocomunicații care solicită aceasta.

Referitor la banda de 3,5 GHz remarcăm faptul că fiind o bandă de frecvențe destinată soluțiilor de tip punct-multipunct, aceasta este disponibilă, în conformitate cu recomandarea ECC/REC(04)05, pentru dezvoltarea rețelelor punct-multipunct de acces fix pe suport radio.

Prin urmare, titularii de licențe naționale de utilizare a frecvențelor radio, existente în prezent în banda de 3,5 GHz, vor putea dezvolta, pe lângă sistemele de tip FWA, și sisteme cu acces de tip nomadic (NWA) până la expirarea de drept a licențelor respective, fără a lua parte la o nouă procedură de licențiere ci numai în baza unei solicitări în acest sens adresată autorității și numai ca urmare a unui proces de revizuire a drepturilor și obligațiilor cuprinse în licențele de utilizare a frecvențelor radio deținute.

Titularii de licențe locale de utilizare a frecvențelor radio, existente în prezent în banda de 3,5 GHz, vor fi încurajați să solicite extinderea alocării locale pe canalul radio deținut în prezent, la nivelul întregului județ. De asemenea, oricare alți operatori interesați să opereze la nivel județean în banda de 3,5 GHz, vor fi invitați să solicite drepturi de utilizare a spectrului radio, prin alocări de canale de 2x1,75 MHz la nivel județean în banda de 3,5 GHz, în limita spectrului disponibil.

În acest sens, toți solicitanții vor parcurge o procedură deschisă, transparentă, obiectivă, proporțională și nediscriminatorie de acordare a drepturilor respective, coroborată cu un proces de revizuire a drepturilor și obligațiilor cuprinse în licențele de utilizare a frecvențelor radio deținute (în cazul acelor operatori care dețin deja licențe locale la momentul derulării procedurii).

Toate licențele județene ce urmează a fi emise ca urmare a procedurii amintite mai sus vor conține drepturi și obligații similare și proporționale cu natura drepturilor de utilizare spectru ce vor fi acordate.

Astfel, în plus față de primirea drepturilor de utilizare a spectrului radio (în conformitate cu solicitările transmise și cu rezultatele procedurii de acordare), operatorii care vor finaliza cu succes respectiva procedură vor avea și:

- dreptul să dezvolte, pe lângă sistemele de tip FWA, și sisteme cu acces de tip nomadic (NWA) până la expirarea de drept a licențelor respective,
- obligații suplimentare de acoperire față de cele menționate în prezent în licențele locale în vigoare.

C. Decizii referitoare la banda 3600-3800 MHz

1. Reorganizarea spectrului radio

Porțiunea de spectru radio cu statut de utilizare exclusiv neguvernamental, conform TNABF, a acestei benzi de frecvențe va fi reorganizată în vederea acordării de noi drepturi de utilizare spectru după cum urmează:

- 12 canale radio duplex de 2x7 MHz vor fi grupate în grupuri de 3 canale adiacente, obținându-se patru subbenzi compacte de 2x21 MHz, care vor fi destinate alocării la nivel național,

- jumătățile superioare ale celor 2 canale radio duplex de 2x7 MHz, situate în partea de sus a celor două semibenzi ale benzii în discuție (anume subbanda 3785-3799 MHz), rămân disponibile pentru acordarea de drepturi de utilizare a spectrului radio pentru aplicații BWA în regim TDD (duplex cu diviziune în timp), distincte de cele prevăzute în acest document, în funcție de solicitările viitoare și de rezultatele procesului de consultare publică pentru prezentul document de strategie.

2. Alocări la nivel național

Valabilitatea licenței naționale existente în această bandă la momentul adoptării prezentei strategii nu va fi prelungită ulterior anului 2013. Valabilitatea licenței respective va fi prelungită până în anul 2013 întrucât nu există situații conflictuale cu privire la satisfacerea cererilor de obținere a drepturilor de utilizare spectru în această bandă.

ANCOM nu a primit până la data prezentei nici o cerere prin care vreun operator să-și manifeste interesul de a opera în prezent în banda de 3,7 GHz. De asemenea, este util să reamintim în acest context că procedura de selecție desfășurată în perioada noiembrie 2008 – februarie 2009 pentru acordarea de drepturi de utilizare spectru în banda de 3,7 GHz s-a încheiat fără nici un rezultat, nefiind depusă nici o ofertă.

Concomitent cu procesul de selecție pentru banda de 3,5 GHz, menționat anterior, ANCOM va iniția un proces de selecție comparativă, pentru acordarea de licențe naționale în această bandă de frecvențe.

Vor fi acordate patru licențe de utilizare a frecvențelor radio pentru furnizarea de rețele publice și de servicii de comunicații electronice cu acces de bandă largă, lărgimea de bandă alocată prin fiecare licență fiind de 2x21 MHz (în subbenzi compacte).

Oportunitatea acestei modalități de licențiere este justificată prin:

- a) evitarea riscului irosirii spectrului radio, ca urmare a numărului crescut de benzi de gardă între rețelele adiacente;
- b) evitarea fragmentării excesive a alocărilor în spectru radio pentru rețele naționale în banda în discuție, micșorându-se astfel volumul de coordonări bilaterale între operatorii rețelelor funcționând în subbenzi adiacente;
- c) asigurarea principiului neutralității tehnologice, întrucât subbenzile alocate vor putea fi folosite atât pentru modul duplex cu diviziune în frecvență, cât și pentru modul duplex cu diviziune în timp;
- d) intenția de a valorifica la maximum această bandă de frecvențe, a cărei eliberare de către echipamentele de radiorelee digitale, existente anterior în această bandă, a constat într-un proces îndelungat, complex și costisitor.

D. Decizii valabile pentru ambele benzi, de 3,5 GHz și 3,7 GHz

1. Prevederi de natură tehnico-administrativă

Cele două procese de selecție pentru acordarea de licențe naționale în benzile de 3,5 GHz și 3,7 GHz se vor derula și vor fi tratate unitar, într-o singură procedură administrativă ce va beneficia de un caiet unic de sarcini, care va conține atât prevederi generale, aplicabile ambelor benzi, cât și prevederi specifice pentru fiecare bandă în parte.

Această procedură de selecție se va desfășura în două etape:

- i) o etapă prealabilă în care ofertanții vor înainta către autoritate solicitări ferme de intenție cu privire la achiziționarea unei licențe în banda de 3,5 GHz sau a unei licențe în banda de 3,7 GHz;
- ii) o etapă de selecție propriu-zisă, ținând cont de rezultatele primei etape.

În acest sens, toți solicitanții vor parcurge o procedură deschisă, transparentă, obiectivă, proporțională și nediscriminatorie de acordare a drepturilor respective.

Oportunitatea acestei modalități unitare de selecție este justificată prin intenția ANCOM de a preîntâmpina situațiile anterioare, în care eforturile administrative și consumul de resurse ale autorității în vederea organizării de proceduri de selecție în vederea acordării de drepturi de utilizare spectru ori au rămas fără nici un rezultat ori au avut drept rezultat câștigarea licenței de către un operator, în condițiile lipsei unei competiții reale în cadrul procedurii de selecție, care nu a reușit să-și ducă la îndeplinire obligațiile asumate în mod exagerat sau hazardat.

2. Prevederi referitoare la licențele de utilizare a frecvențelor radio

În viitoarele licențe de utilizare a frecvențelor radio ce vor fi acordate în conformitate cu prevederile prezentei strategii, atât în banda de 3,5 GHz cât și în cea de 3,7 GHz, vor fi incluse prevederi cu privire la:

- a) includerea benzilor de gardă, față de rețelele operând în subbenzi adiacente, în cadrul subbenzilor alocate prin licențe,
- b) flexibilitatea de gestionare de către titulari a subbenzilor de frecvențe ce le-au fost alocate, în sensul că în interiorul acestora, în vederea stabilirii frecvențelor centrale ale canalelor cu diverse lățimi de bandă, se pot face derogări de la prevederile aranjamentelor de canale menționate în licențe, cu condiția ca, în acest fel, să nu se depășească limitele subbenzilor alocate prin licențe,
- c) neutralitatea tehnologică, singura impunere referindu-se la tipul de aplicație permisă a fi utilizată prin intermediul rețelelor PMP respective, anume comunicații de tip BWA,
- d) posibilitatea de utilizare a subbenzilor alocate prin licențe, fără a fi afectate însă, în acest fel, obligațiile de dezvoltare a rețelelor PMP prevăzute în licențe, și pentru realizarea de linii de radioreleu necesare transportului traficului rezultat din rețeaua PMP sau alte rețele, după cum urmează:

i) transportul, prin legături punct-la-punct, al traficului între elementele de infrastructură ale rețelei PMP de acces (stații de bază în banda de 3,5 GHz sau 3,7 GHz),

ii) transportul, prin legături punct-la-punct, al traficului între elementele de infrastructură ale altor rețele publice aparținând titularului de licență, operând în serviciul fix sau în serviciul mobil terestru, dar numai în condițiile în care aceste elemente de infrastructură sunt colocate cu stații de bază în banda de 3,5 GHz sau 3,7 GHz.

3. Prevederi referitoare la utilizarea spectrului radio

În vederea derulării în condiții optime a celor două proceduri de selecție (pentru licențe naționale și pentru licențe județene) și a evitării situațiilor neclare cu privire la calificarea ofertanților pentru a participa la acestea și a obține drepturi de utilizare spectru radio, se instituie următoarele reguli din punct de vedere al cantității maxime de spectru ce poate fi deținută de către un operator în banda 3410-3800 MHz:

a) după încheierea procedurii de selecție pentru acordarea de licențe naționale în benzile de frecvențe de 3,5 GHz și de 3,7 GHz, nici un titular de licențe de utilizare a frecvențelor radio nu va putea deține, cumulativ în aceste benzi, un spectru radio mai mare de 2x21 MHz;

b) după încheierea procedurii de selecție pentru acordarea de licențe județene în banda de frecvențe de 3,5 GHz, nici un titular de licențe de utilizare a frecvențelor radio în această bandă nu va putea deține, cumulativ într-un județ, un spectru radio mai mare de 2x21 MHz;

c) după încheierea procedurii de selecție pentru acordarea de licențe județene în banda de frecvențe de 3,5 GHz, nici un titular de licențe de utilizare a frecvențelor radio în această bandă nu va putea deține licențe județene în mai mult de 10 județe (indiferent de numărul de licențe județene pe care acesta îl deține în fiecare județ în parte);

d) după încheierea procedurilor de selecție, atât pentru acordarea de licențe naționale cât și pentru acordarea de licențe județene, nici un titular de licențe de utilizare a frecvențelor radio nu va putea deține în același timp, cumulativ în benzile de 3,5 GHz și 3,7 GHz, licențe naționale și licențe județene;

e) toate cele patru interdicții de mai sus sunt valabile și pentru titularii de licențe de utilizare a frecvențelor radio care fac parte din același grup de firme, în aceste cazuri limitările respective aplicându-se în mod corespunzător, prin raportare la grupul de firme.

Noțiunea de grup de firme se definește prin raportare la prevederile Instrucțiunilor Consiliului Concurenței din 29 aprilie 2004 cu privire la calculul cifrei de afaceri în cazurile de comportament anticoncurențial prevăzute la art. 5 alin. (1) din Legea concurenței nr. 21/1996 și în cazurile de concentrare economică, aprobate prin Ordinul președintelui Consiliului Concurenței nr. 101/2004, publicate în Monitorul Oficial al României nr. 440 din 17 mai 2004.

Regulile prezentate mai sus vor fi, de asemenea, valabile, pe toată perioada de valabilitate a licențelor acordate în cadrul benzii 3410-3800 MHz, în conformitate cu prevederile prezentului document de strategie.

Luând în considerare faptul că sistemele BWA pot suplini celelalte tehnologii pe suport radio utilizate în zonele rurale și ținând cont de necesitatea reducerii decalajului digital, se va impune operatorilor, prin intermediul licențelor de utilizare a frecvențelor radio, obligativitatea de a garanta acoperirea cu prioritate a unui anumit procent din mediul mic urban și rural, concretizat prin numărul de orașe și comune ce trebuie acoperite (orașele și comunele vor fi selectate, la alegerea operatorilor, din lista ce va fi pusă la dispoziție de autoritate).

Procentul amintit va fi stabilit ulterior, în cadrul caietelor de sarcini ce vor descrie condițiile de participare la selecțiile comparative în discuție, procedura de desfășurare a acestora și regulile de acordare a licențelor către câștigătorii respectivelor proceduri de selecție.

Ținând cont de eventualele negocieri realizate între operatorii declarați câștigători în cadrul tuturor procedurilor de selecție ce se vor desfășura în conformitate cu prezentul document de strategie, subbenzile ce vor fi alocate, prin licențele ce vor fi acordate acelor operatori care dețin deja alocări la nivel național, județean sau local, la momentul organizării procedurii de selecție, vor include integral sau parțial, numai în măsura posibilităților, alocările acestora existente la acel moment.

CAPITOLUL VII

Plan de măsuri

Având în vedere prevederile prezentului document de strategie, ANCOM va iniția demersurile necesare în vederea implementării și, după caz, dezvoltării sistemelor BWA în benzile de frecvențe de 3,5 GHz, respectiv 3,7 GHz.

Acțiunile principale în acest sens constau în organizarea și desfășurarea procedurilor de selecție pentru acordarea de noi drepturi de utilizare a spectrului radio în benzile respective și în emiterea licențelor de utilizare a frecvențelor radio pentru câștigătorii procedurilor de selecție, în termenele prevăzute în documentul de strategie.

Acțiunile secundare constau în prelungirea pe perioade limitate a valabilității licențelor existente și în rescrierea acestora, în baza solicitărilor în acest sens ale titularilor de licențe și în conformitate cu prevederile prezentului document de strategie.

Deciziile adoptate prin acest document de strategie urmează să fie implementate prin demersurile pe care autoritatea urmează să le inițieze în viitorul apropiat și pe termen mediu, așa cum se detaliază în continuare.

A. Măsuri pe termen scurt (perioada 2011-2013)

A1. În privința titularilor de licențe de utilizare a frecvențelor radio alocate la nivel național în banda de frecvențe radio 3410 – 3600 MHz (banda de 3,5 GHz) se vor parcurge următoarele etape:

a) ANCOM adresează invitația actualilor deținători de licențe naționale în banda de 3,5 GHz ca, până la data de 31.VIII.2011, să transmită solicitări către autoritate privind extinderea tipurilor de aplicații pentru care le-au fost acordate licențele, în sensul de a li se permite dezvoltarea, pe lângă sistemele de tip FWA, și a sistemelor cu acces de tip nomadic (NWA), până la expirarea de drept a licențelor respective;

b) după expirarea termenului prevăzut la lit. a), ANCOM va acorda titularilor solicitanți licențe de utilizare a frecvențelor radio modificate, ale căror texte vor include atât permisiunea de a opera noi aplicații (așa cum s-a detaliat mai sus), cât și noi obligații de acoperire (față de cele minimale existente în prezent în cuprinsul licențelor), ce trebuie îndeplinite etapizat, la termene de un an și doi ani de la data modificării licențelor, în conformitate cu prevederile prezentului document de strategie, după cum urmează:

i) acoperirea tuturor municipiilor din România;

ii) acoperirea unui procent de 30% din orașele României (cu menționarea în licență a localităților respective, al căror număr total respectă procentul precizat din numărul total al orașelor din România).

Lista actualizată de municipii și orașe va fi furnizată de către ANCOM operatorilor interesați, din care aceștia își vor alege, până la satisfacerea procentului amintit, localitățile (orașele) pe care se angajează să le acopere în termenele prevăzute anterior.

A2. În baza cererii de prelungire a termenului de valabilitate al licenței de utilizare a frecvențelor radio pentru rețeaua PMP națională destinată comunicațiilor de tip BWA în banda de 3,7 GHz, efectuate de titular cu minimum 30 de zile înainte de data expirării acesteia, ANCOM va prelungi valabilitatea licenței respective pentru titularul solicitant până la data de 31.XII.2013, fără drept de prelungire ulterioară, asigurându-se astfel o perioadă de valabilitate de aproximativ cinci ani de la data emiterii licenței respective.

În baza cererilor de prelungire a termenului de valabilitate al licențelor de utilizare a frecvențelor radio pentru rețelele PMP locale destinate comunicațiilor de tip FWA în banda de 3,5 GHz, efectuate de titulari cu minimum 30 de zile înainte de expirarea acestora, în cursul anului 2011, ANCOM va prelungi valabilitatea licențelor respective pentru titularii solicitanți cu încă patru ani.

În baza cererilor de prelungire a termenului de valabilitate al licențelor de utilizare a frecvențelor radio pentru rețelele PMP naționale destinate comunicațiilor de tip FWA în banda de 3,5 GHz, efectuate de titulari cu șase luni, dar nu mai devreme de nouă luni, înainte de expirarea acestora, ANCOM va prelungi valabilitatea licențelor respective până la data de 31.XII.2013, fără drept de prelungire ulterioară, numai pentru acei titulari solicitanți care au câștigat drepturi de utilizare a spectrului radio în urma procedurii de selecție prevăzute la pct. A3.

A3. În cursul anului 2012, ANCOM va demara o procedură de selecție pentru acordarea de drepturi de utilizare spectru, în întreaga porțiune de spectru, rezultată în urma reorganizării benzii de 3,5 GHz, destinată rețelelor naționale și în întreaga porțiune a benzii de 3,7 GHz, atribuită cu statut exclusiv neguvernamental conform TNABF, destinată rețelelor naționale.

Astfel, vor fi disponibile pentru acordare:

- trei licențe de utilizare a frecvențelor radio, prin care vor fi alocate la nivel național, subbenzi pereche de 2x21 MHz în banda de 3,5 GHz,
- patru licențe de utilizare a frecvențelor radio, prin care vor fi alocate la nivel național, subbenzi pereche de 2x21 MHz în banda de 3,7 GHz,

În următoarele condiții:

a) procedura de selecție va fi de tip comparativ și va fi organizată în două etape:

i) o etapă prealabilă în care ofertanții vor înainta către autoritate solicitări ferme de intenție cu privire la achiziționarea unei licențe în banda de 3,5 GHz sau a unei licențe în banda de 3,7 GHz; această etapă va conține și condiții de pre-calificare pentru a participa la etapa următoare;

ii) o etapă de selecție propriu-zisă, ținând cont de rezultatele primei etape; astfel, în cazul în care numărul de ofertanți este mai mic sau egal cu numărul de licențe disponibile în fiecare din aceste benzi iar opțiunile exprimate de aceștia cu privire la cele două benzi nu sunt conflictuale, se va proceda la acordarea drepturilor de utilizare spectru fără a se mai proceda la evaluarea ofertelor, ținând cont și de eventuala prioritate a opțiunilor exprimate de ofertanți; în caz contrar se va efectua selecția comparativă propriu-zisă;

b) durata pentru care se va acorda dreptul de utilizare va fi de 10 ani de la data emiterii licenței; drepturile de utilizare a spectrului radio vor fi acordate începând cu 01.I.2014, în ambele benzi de frecvențe;

c) prin licență se vor impune obligații de acoperire minimale prevăzute pe etape de dezvoltare la: un an, trei ani și cinci ani de la data emiterii acesteia; obligațiile de acoperire vor include, între altele, acoperirea cu prioritate a unui anumit procent din mediul mic urban și rural (concretizat prin numărul de orașe și comune ce trebuie acoperite); obligațiile de acoperire vor fi specifice fiecărei benzi de frecvențe;

d) documentația relevantă pentru această procedură de selecție (decizia președintelui ANCOM privind desfășurarea procedurii de selecție, caietul de sarcini, textul licențelor, proiectul de hotărâre a guvernului prin care se vor stabili taxele de licență care se fac venit la bugetul de stat etc) va fi disponibilă pe pagina de internet a ANCOM pentru consultare publică;

e) procedura de selecție menționată la lit. a) este deschisă tuturor operatorilor; vor exista criterii de eligibilitate, ce vor fi înscrise în caietul de sarcini.

A4. ANCOM va revizui licențele de utilizare a frecvențelor radio, pentru canale cu lărgime de bandă de 2x1,75 MHz alocate la nivel local, în sensul transformării acestora în licențe de utilizare a frecvențelor radio, pentru canale cu lărgime de bandă de 2x1,75 MHz alocate la nivel județean (cu sau fără restricții teritoriale), după următoarea procedură și în condițiile stabilite în continuare:

I. ANCOM adresează invitația ca, în perioada 01.IX.2011 – 30.XI.2011:

- a) titularii de licențe de utilizare a frecvențelor radio alocate la nivel local să își exprime, în scris, interesul privind extinderea actualelor licențe locale la nivel județean, fără restricții teritoriale (având în vedere că în prezent nu mai există decât licențe locale pentru localități reședințe de județ), cu suplimentarea obligațiilor de acoperire minimale;
- b) orice alți operatori interesați să opereze la nivel județean, în banda de 3,5 GHz, să își exprime, în scris, interesul privind operarea în zonele geografice care se vor regăsi în lista publicată în timp util de către ANCOM, pe pagina sa de internet, ce va cuprinde județele și canalele radio duplex de 2x1,75 MHz, disponibile în fiecare județ, și în care se va preciza dacă respectivele canale sunt disponibile în tot județul sau nu, cu indicarea zonelor unde acestea nu sunt disponibile; în redactarea solicitărilor lor, operatorii vor ține cont și de condițiile precizate la punctul **II** de mai jos.

II. Pentru validarea cererilor exprimate conform punctului **I** se vor avea în vedere următoarele condiții:

- a) un operator nu poate deține, cumulativ într-un județ, mai mult de patru licențe de utilizare a frecvențelor radio pentru canale de 2x1,75 MHz alocate la nivel județean, cu sau fără restricții teritoriale;
- b) un operator nu poate deține, în același timp, licențe județene (cu sau fără restricții teritoriale) și licențe naționale, cumulativ în benzile de 3,5 GHz și 3,7 GHz;
- c) un operator nu poate deține licențe județene (cu sau fără restricții teritoriale) în mai mult de 10 județe (indiferent de numărul de licențe județene pe care acesta îl deține în fiecare județ în parte);
- d) toate cele trei interdicții de mai sus sunt valabile și pentru titularii de licențe de utilizare a frecvențelor radio care fac parte din același grup de firme, în aceste cazuri limitările respective aplicându-se în mod corespunzător, prin raportare la grupul de firme (raportarea la conceptul de grup de firme a fost precizată anterior în cadrul prezentului document).

III. După centralizarea opțiunilor exprimate conform punctului **I** și validarea solicitărilor conform condițiilor precizate la punctul **II**, ANCOM va proceda la acordarea de noi licențe de utilizare a frecvențelor radio, pentru canale de 2x1,75 MHz alocate la nivel județean (cu sau fără restricții teritoriale) sau modificarea, după caz, a licențelor de utilizare a frecvențelor radio (prin extindere de la alocare locală la alocare județeană), numai după parcurgerea unei proceduri de selecție comparativă, pentru acele județe care se află în situația în care numărul cererilor, depuse de persoanele interesate și validate conform condițiilor precizate la punctul **II**, va depăși posibilitățile de alocare în județul respectiv.

IV. În situația în care, după centralizarea opțiunilor exprimate conform punctului **I** și validarea solicitărilor conform condițiilor precizate la punctul **II**, nu va exista, în unele județe, situația descrisă mai sus, ANCOM va proceda, pentru respectivele județe, ținând cont și de eventuala prioritate a opțiunilor exprimate de ofertanți și fără a se mai efectua evaluarea ofertelor, la:

- a) acordarea de noi licențe de utilizare a frecvențelor radio, pentru canale de 2x1,75 MHz alocate la nivel județean, în cazul în care canalele respective pot fi alocate fără restricții teritoriale la nivelul întregului județ;
- b) acordarea de noi licențe de utilizare a frecvențelor radio, pentru canale de 2x1,75 MHz alocate la nivel județean cu restricții teritoriale (adică pentru tot județul cu excepția reședinței de județ), în cazul în care canalele respective nu pot fi alocate la nivelul întregului județ, datorită existenței unor licențe complementare pe aceleași canale acordate anterior în localitatea de reședință a respectivului județ;
- c) modificarea corespunzătoare a actualelor licențe locale, în sensul de a le extinde la nivel județean, cu suplimentarea obligațiilor de acoperire minimale.

V. În licențele de utilizare a frecvențelor radio, pentru canale de 2x1,75 MHz alocate la nivel județean, modificate ca urmare a parcurgerii etapelor aplicabile ale procedurii de mai sus, ANCOM va include prevederi privind extinderea tipurilor de aplicații pentru care au fost acordate licențele, în sensul de a permite dezvoltarea, pe lângă sistemele de tip FWA, și a sistemelor cu acces de tip nomadic (NWA) până la expirarea de drept a licențelor respective.

În licențele de utilizare a frecvențelor radio, pentru canale de 2x1,75 MHz alocate la nivel județean, obținute ca urmare a parcurgerii etapelor aplicabile ale procedurii de mai sus, ANCOM va include prevederi privind tipurile de aplicații posibile pentru care au fost acordate licențele respective, acestea fiind: sisteme de tip FWA și sisteme de tip (NWA).

VI. Obligațiile de acoperire minimale ce vor fi înscrise în licențele de utilizare a frecvențelor radio, pentru canale de 2x1,75 MHz alocate la nivel județean, modificate sau obținute ca urmare a parcurgerii etapelor aplicabile ale procedurii de mai sus, sunt următoarele:

- acoperirea tuturor municipiilor din județul respectiv (cu excepția licențelor județene cu restricții teritoriale, pentru care nu va exista obligația acoperirii reședinței de județ),
- acoperirea tuturor orașelor din județul respectiv.

Lista actualizată de municipii și orașe va fi furnizată de către ANCOM operatorilor interesați.

VII. Toate licențele obținute ca urmare a parcurgerii etapelor aplicabile ale procedurii de mai sus vor avea termene de valabilitate după cum urmează:

- 31.XII.2015, pentru licențele județene ce conțin alocări de canale fără restricții teritoriale,
- același termen de valabilitate cu acela al licențelor complementare pe același canal acordate anterior în județul respectiv, pentru licențele județene ce conțin alocări de canale cu restricții teritoriale, cu posibilitatea de prelungire a valabilității acestora în momentul expirării (dar fără a depăși data de 31.XII.2015).

Toate licențele modificate ca urmare a parcurgerii etapelor aplicabile ale procedurii de mai sus își păstrează termenul de valabilitate, cu posibilitatea prelungirii valabilității acestora în momentul expirării, dar fără a depăși data de 31.XII.2015.

A5. ANCOM va susține, pe plan internațional, interesele României în cadrul dezbaterilor care au loc la nivelul organismelor europene (CEPT și Comisia Europeană) precum și la nivelul organizațiilor internaționale, anume UIT (sectorul UIT-R și Conferința mondială de radiocomunicații ce va avea loc în anul 2012, CMR-12), în ceea ce privește reglementarea și utilizarea benzii de frecvențe 3400-3800 MHz.

B. Măsuri pe termen mediu (perioada 2014-2016)

B1. În cursul anului 2015, în baza cererilor de prelungire a termenului de valabilitate al licențelor de utilizare a frecvențelor radio pentru rețelele PMP, destinate comunicațiilor de tip FWA în banda de 3,5 GHz, operate:

- la nivel local (acele licențe rămase nemodificate în urma procedurii de la pct. A5) și
- la nivel județean (acele licențe obținute ca urmare a parcurgerii procedurii de la pct. A5), cereri efectuate cu minim trei luni, dar nu mai devreme de șase luni, înainte de expirarea acestora, ANCOM va prelungi valabilitatea licențelor respective, până la data de 31.XII.2015, fără drept de prelungire ulterioară numai pentru acei titulari solicitanți care au câștigat drepturi de utilizare a spectrului radio în urma procedurii de selecție prevăzute la pct. B2.

B2. În cursul anului 2014, ANCOM va demara o procedură de selecție pentru acordarea de drepturi de utilizare spectru, în întreaga porțiune de spectru, rezultată în urma reorganizării benzii de 3,5 GHz, destinată rețelelor județene.

Astfel, vor fi disponibile pentru acordare, pentru fiecare județ în parte, un număr de trei licențe de utilizare a frecvențelor radio, prin care vor fi alocate la nivel județean, în banda de 3,5 GHz, subbenzi pereche de 2x7 MHz pentru fiecare licență, în următoarele condiții:

- a) procedura de selecție va fi de tip comparativ;
- b) durata pentru care se va acorda dreptul de utilizare va fi de 8 ani de la data emiterii licenței; drepturile de utilizare a spectrului radio vor fi acordate începând cu 01.I.2016;
- c) prin licență se vor impune obligații de acoperire minimale prevăzute pe etape de dezvoltare la: un an, doi ani și trei ani de la data emiterii acesteia; obligațiile de acoperire vor include acoperirea cu prioritate a unui anumit procent din mediul mic urban și rural (concretizat prin numărul de orașe și comune din județul respectiv ce trebuie acoperite);
- d) documentația relevantă pentru această procedură de selecție (decizia președintelui ANCOM privind desfășurarea procedurii de selecție, caietul de sarcini, textul licențelor, proiectul de hotărâre a guvernului prin care se vor stabili taxele de licență care se fac venit la bugetul de stat etc) va fi disponibilă pe pagina de internet a ANCOM pentru consultare publică;
- e) procedura de selecție menționată la lit. a) este deschisă tuturor operatorilor, cu excepția acelor care dețin deja licențe de utilizare a frecvențelor radio, pentru subbenzi pereche alocate la nivel național în banda de 3,5 GHz sau în cea de 3,7 GHz; vor exista criterii de eligibilitate, ce vor fi înscrise în caietul de sarcini.

B3. ANCOM va susține, pe plan internațional, interesele României în cadrul dezbaterilor care au loc la nivelul organismelor europene (CEPT și Comisia Europeană) precum și la nivelul organizațiilor internaționale, anume UIT (sectorul UIT-R și Conferința mondială de radiocomunicații ce va avea loc în anul 2016, CMR-16), în ceea ce privește reglementarea și utilizarea benzii de frecvențe 3400-3800 MHz.

B4. ANCOM va continua procesul de negociere cu administrațiile de radiocomunicații ale țărilor vecine, cu privire la canalele preferențiale utilizabile de către sistemele BWA în zonele de frontieră, în banda 3,4-3,8 GHz, în interesul operatorilor Români și cu respectarea acordurilor internaționale la care România este parte.

B5. În eventualitatea eliberării unor resurse de spectru radio alocate la nivel național în banda de 3,5 GHz sau în banda de 3,7 GHz, ulterior datei de 01.I.2014, ANCOM va demara cât mai curând proceduri de selecție pentru acordarea de licențe de utilizare a frecvențelor radio, ale căror perioade de valabilitate nu vor depăși perioada de valabilitate a licențelor similare, existente la acel moment în benzile respective.

Condițiile de participare la procedurile de selecție în discuție, modul de desfășurare a acestora și regulile de acordare a licențelor, către câștigătorii respectivelor proceduri de selecție, vor fi identice celor descrise anterior în cuprinsul documentului de strategie, prin care s-au acordat licențe similare.

B6. În eventualitatea eliberării unor resurse de spectru radio alocate la nivel județean în banda de 3,5 GHz, ulterior datei de 01.I.2016, ANCOM va analiza oportunitatea demarării unei noi proceduri de selecție pentru acordarea de licențe de utilizare a frecvențelor radio, ale căror perioade de valabilitate nu vor depăși perioada de valabilitate a licențelor similare existente la acel moment în banda respectivă.

În vederea stabilirii respectivei oportunități, ANCOM poate organiza o consultare publică în care va invita operatorii să-și exprime intenția fermă de a participa la o procedură de selecție în vederea acordării de licențe de utilizare a frecvențelor radio pentru subbenzi de frecvențe alocate la nivel județean în banda de 3,5 GHz.

Condițiile de participare la procedurile de selecție în discuție, modul de desfășurare a acestora și regulile de acordare a licențelor, către câștigătorii respectivelor proceduri de selecție, vor fi identice celor descrise anterior în cuprinsul documentului de strategie, prin care s-au acordat licențe similare.

B7. Pe tot parcursul perioadei analizate în cadrul subcap. **B**, ANCOM se va asigura că sunt respectate regulile menționate la cap. VI cu privire la cantitatea maximă de spectru ce poate fi deținută de o firmă sau un grup de firme, reguli ce rămân valabile și după încheierea procedurilor de selecție, pe toată perioada de valabilitate a licențelor. ANCOM se va asigura astfel că nu vor apărea dezechilibre pe piața de comunicații electronice, din punct de vedere al spectrului radio deținut de diverși operatori publici, în banda care face obiectul prezentei strategii.

Mai precis, ANCOM va preîntâmpina situațiile de acumulare și de tezurizare a spectrului radio, prin refuzarea solicitărilor de cesionare a licențelor sau a solicitărilor de modificare a titularului licenței, ca urmare a:

- diferitelor operațiuni comerciale încheiate între operatori, operațiuni ce pot conduce la cesionarea licențelor,
- operațiunilor de reorganizare a titularilor de licențe, prin divizare totală ori parțială și/sau prin fuziune prin absorbție sau contopire,
- altor operațiuni cu caracter comercial referitoare la resursa limitată de spectru radio, posibile a fi permise în viitor, în baza unor reglementări ulterioare apariției prezentului document de strategie (închirierea spectrului, comercializarea spectrului etc).

În cazul în care constatările sunt negative, ANCOM se va sesiza din oficiu și va transmite către titularul sau titularii în cauză, o solicitare de clarificare a situației și de luare a măsurilor necesare pentru respectarea regulilor în discuție, sub sancțiunea retragerii drepturilor de utilizare ori chiar a licenței/licențelor respective în întregime.

C. Măsuri pe termen lung (perioada 2017-2020)

C1. În eventualitatea eliberării unor resurse de spectru radio în banda de 3,5 GHz sau în banda de 3,7 GHz, ANCOM va analiza oportunitatea demarării unei noi proceduri de selecție pentru acordarea de licențe de utilizare a frecvențelor radio, ale căror perioade de valabilitate nu vor depăși perioada de valabilitate a licențelor similare existente la acel moment în banda respectivă.

În vederea stabilirii respectivei oportunități, ANCOM va organiza o consultare publică în care va invita operatorii să-și exprime intenția fermă de a participa la o procedură de selecție în vederea acordării de licențe de utilizare a frecvențelor radio pentru subbenzi de frecvențe alocate în benzile de 3,5 GHz sau 3,7 GHz, după caz.

Condițiile de participare la procedurile de selecție în discuție, modul de desfășurare a acestora și regulile de acordare a licențelor, către câștigătorii respectivelor proceduri de selecție, vor fi identice celor descrise anterior în cuprinsul documentului de strategie, prin care s-au acordat licențe similare.

C2. Pe tot parcursul perioadei analizate în cadrul subcap. **C**, ANCOM se va asigura că sunt respectate regulile menționate la cap. 6 cu privire la cantitatea maximă de spectru ce poate fi deținută de o firmă sau un grup de firme, reguli valabile pe toată perioada de valabilitate a licențelor.

Demersurile ce vor fi realizate în acest sens de către autoritate au fost deja descrise în subcapitolul B.

C3. Ținând cont de pozițiile exprimate de administrațiile de radiocomunicații ale țărilor vecine, ANCOM va finaliza, în măsura posibilităților, procesul de negociere cu administrațiile respective, cu privire la canalele preferențiale utilizabile de către sistemele BWA în zonele de frontieră, în benzile de 3,5 GHz și 3,7 GHz, în interesul operatorilor Români și cu respectarea acordurilor internaționale la care România este parte.

C4. ANCOM va susține, pe plan internațional, interesele României în cadrul dezbaterilor care au loc la nivelul organismelor europene (CEPT și Comisia Europeană) precum și la nivelul organizațiilor internaționale, anume UIT (sectorul UIT-R și Conferința mondială de radiocomunicații ce va avea loc în anul 2020, CMR-20), în ceea ce privește reglementarea și utilizarea benzii de frecvențe 3400-3800 MHz.

C5. Având în vedere că toate licențele de utilizare a frecvențelor radio ce urmează a fi acordate în conformitate cu prevederile prezentei strategii vor expira la sfârșitul anului 2023, ANCOM va demara în cursul anului 2020 un proces de consultare publică cu privire la utilizările viitoare ale benzii de frecvențe 3400-3800 MHz și la modalitățile de licențiere în această bandă, în funcție de reglementările valabile și de tehnologiile disponibile la acel moment precum și de situația utilizării pe plan național a benzii în discuție la momentul respectiv.